

Helsingin keskustakirjasto

Töölönlahdenkatu, 00100 Helsinki

Sijainti

Yhteenvedo

Hankkeen nimi Helsingin keskustakirjasto			Hankenumero 8072501				
Osoite Töölönlahdenkatu, 00100 Helsinki			Rakennustunnus (RATU)				
Sijainti Kaupunginosa 2 (Kluuvi), kortteli 2014, tontti 5			Kohdenumero 091-002-0014-0005-0000				
Käyttäjät/toiminta Pääkäyttäjä on kaupunginkirjasto (tilakeskuksen vuokralainen, joka vuokraa tiloja/tilojen käyttöoikeuksia seuraaville tahoille): <ul style="list-style-type: none"> • Kansallinen audiovisuaalinen instituutti Kavi / elokuvateatteritoiminta • Aalto-yliopisto / käyttöoikeus keskustakirjaston tiloihin erillisen sopimuksen mukaan • Kulttuuriasiainkeskus / käyttöoikeus keskustakirjaston tiloihin erillisen sopimuksen mukaan • Varhaiskasvatusvirasto / keskustaleikkipuiston tukitilat; käyttöoikeus keskustakirjaston tiloihin erillisen sopimuksen mukaan • Yrityksille vuokrattavia tiloja: kahvila-ravintola, sauna, liiketila, näyttelytilaa 			Asiakaspaikat 1 500 yhtäaikaista kirjaston asiakasta, 10 000 asiakasta / päivä elokuvateatterisali n. 290 hlölle monitoimisali n. 250 hlölle kahvila-ravintola n. 150 -200 hlölle rakennuksen maks hlömäärä n. 3000 hlöä				
Rakennuksen laajuustiedot			brm ²	htm ²	hym ²	kem ²	m ³
			17 250	12 116	9 768	13 474	108 260
Hankkeen tarpeellisuus Keskustakirjastosta tulee merkittävä ei-kaupallinen, kaikille avoin tila. Se vastaa kirjaston selvittämiin kaupunkilaisten muuttuneisiin tarpeisiin. Keskustakirjasto tukee yksilöiden kulttuuri- ja muita harrastuksia, oppimista ja työntekoa. Kaupungin kannalta se tukee yhteisöllisyyttä, innovatiivisuutta ja matkailua. Laajemmin uusi kirjastokonsepti vahvistaa kansalaisuutta ja edistää osallistuvaa demokratiaa.							
Hankkeen rakentamiskustannukset (Kust.taso 7/2014 RI 108,1; THI 149,7)						Investointikustannusarvio (euroa) alv 0%	
Uudisrakennus, yhteensä Rakentamiskustannukset sisältävät myös: <ul style="list-style-type: none"> • VSS-paikkojen ostamisen Töölönlahden pysäköintilaitoksesta 1 000 000 euroa • Keskustatunneliin varautumisen 2 000 000 euroa • Elokuvateatterin varusteluun 750 000 euroa (elokuvateatterin varustelu tullaan Kavin osalta sisällyttämään Kavin tiloista perittävään vuokraan) • Taidehankinnat 100 000 euroa • Käyttäjän erillishankinnat 6 500 000 euroa 						98 000 000, josta valtion rahoitusosuus on 30 000 000	
Investointikustannusten jakautuminen						5 681 euroa / brm ²	
						8 088 euroa / htm ²	
Tilakustannus käyttäjälle							
	po euroa / htm ² / kk	yp euroa / htm ² / kk	yht. euroa / htm ² / kk	yht. euroa / kk	yht. euroa / v		
Tuleva vuokra (12 116 htm ²)	28,95	7,00	35,95	435 570	5 226 842		
Joka sisältää muilta käyttäjiltä perittäviä vuokria yhteensä seuraavasti:				42 450	509 000		
Toiminnan käynnistämiskustannukset: <ul style="list-style-type: none"> • Käyttäjän erillishankinnat (kalusteet ja laitteet) 6 500 000 euroa, sisältyvät investointikustannusarvioon • muuttokustannukset (aineiston siirrot ja varastointi) 50 000 euroa 							
Hankkeen aikataulu Pohjarakentaminen 9/2015 – 9/2016, maanpäällisten osien rakentaminen 11/2016 – 9/2018, käyttöönotto 30.11.2018.							

Rahoitussuunnitelma

Helsingin kaupungin talousarvioon 2014 ja taloussuunnitelmaan 2014-2016 sisältyvässä investointiohjelmassa vuosiksi 2014- 2023 TA kohdassa 8020104 Muut tilakeskuksen uudis- ja lisärakennushankkeet hankkeelle on esitetty yhteensä 48 000 000 euroa (alv 0%).

Valtio on luvannut rahoittaa hanketta yhteensä 30 000 000 eurolla (alv 0%).

Korttelin 2014 maaperän kunnostusta varten on TA-kohdassa 8010211 aluiden käyttöönotto esitetty yhteensä 600 000 euroa.

Asemakaavan edellyttämään keskustatunneliin varautumiseen haetaan esirakentamisrahaa erikseen.

Puuttuva rahoitusosuus neuvotellaan erikseen.

Väistötilat

Ei tarvita

Väistötilojen kustannus

-

Toteutus- ja hallintamuoto

Toteutus- ja ylläpitovastuu on kiinteistöviraston tilakeskuksella.

Lisätiedot

Hallitus on päättänyt nimetä keskustakirjaston Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden merkkihankkeeksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö saa valtion talousarviossa erikseen osoitetun rahoituspäätöksen nojalla myöntää Suomen itsenäisyyden 100-vuotiskirjaston rakentamiseen valtionavustusta kaupungille yhteensä enintään 30 000 000 euroa vuosina 2014-2018.

Suunnitelma perustuu hankkeesta käydyin 2-vaiheisen kansainvälisen arkkitehtuurikilpailun voittaneeseen ehdotukseen.

Voimassa olevan asemakaavan mukainen keskustatunnelivaraus kulkee korttelin 2014 eteläosan alitse.

Keskustakirjaston toteutuessa kirjasto luopuu Lasipalatsissa ja Postitalossa sijaitsevista toimipisteistään (508 000 euroa / vuosi).

Kulttuuri- ja asuntonministeri Pia Viitanen on 3.9.2014 ilmoittanut, että Opetus- ja kulttuuriministeriö edistää Kansallisen audiovisuaalisen instituutin Kavin suunnitelmaa sijoittaa elokuvateatteritoimintansa tulevaan keskustakirjastoon.

Sisällysluettelo

1	Hankkeen perustiedot.....	7
2	Selvitys rakennuspaikasta / rakennuksesta.....	8
3	Hankkeen tarpeellisuus.....	9
4	Hankkeen laajuus ja laatu.....	10
5	Tilojen ja kohteen erityisvaatimukset.....	14
6	Hankkeen ympäristötavoitteet.....	14
7	Vaikutusten ja riskien arviointi.....	15
8	Rakentamiskustannukset.....	16
9	Rahoitussuunnitelma.....	16
10	Tilakustannus käyttäjälle.....	17
11	Ylläpito ja käyttötalous.....	18
12	Hankkeen aikataulu.....	18
13	Väistötilat.....	18
14	Toteutus- ja hallintamuoto.....	18

Hankesuunnitelman liitteet

- Liite 1 Ohjaustyöryhmä ja suunnittelutyöryhmä
- Liite 2 Käyttäjän laatima toiminnallinen tarvekuvaus
- Liite 3 Tilaohjelma
- Liite 4 Rakennusosat ja tekniset järjestelmät
- Liite 5 Viitesuunnitelmat
- Liite 6 Hankkeen aikataulu

Tekniset asiakirjat (nähtävänä tilakeskuksessa)

- Liite 7 Rakennuspaikan toiminnallinen selvitys
- Liite 8 Rakennuspaikan tekninen selvitys
- Liite 9 Kaavaselvitys ja lupamenettelyt
- Liite 10 Selvitys tarvittavista toimenpiteistä tontin rakennuskelpoiseksi saattamiseksi:
  - Korttelin 2014 pilaantuneiden maiden lisätutkimusraportti sekä maaperän kunnostuksen kustannusarvio
  - keskustatunneliin varautuminen
  - johto- ja kaapelisiirrot
- Liite 11 Arkkitehtisuunnitelmat
- Liite 12 Geosuunnitelmat
- Liite 13 Rakennesuunnitelmat
- Liite 14 LVI-suunnitelmat
- Liite 15 Sähkösuunnitelmat
- Liite 16 AV-suunnitelmat
- Liite 17 Keittiön toiminnallinen viitesuunnitelma
- Liite 18 Rakennustapaselostus
- Liite 19 Akustiset vaatimukset
- Liite 20 Paloteknillinen selvitys
- Liite 21 Esteettömyystarkastelu
- Liite 22 Elinkaaritavoitteet ja -kustannukset
- Liite 23 Energiaselvitys
- Liite 24 Riskien arviointi
- Liite 25 Kustannusennusteen erittelyosa
- Liite 26 Käyttäjähallintokunnan erilliset kalusto- ja laitehankinnat

Liite 27 Elinkeinovaikutusten arviointi (valmistuu kvston käsittelyyn)

1 Hankkeen perustiedot

Hankkeen nimi	Helsingin keskustakirjasto
Osoite	Töölönlahdenkatu, 00100 Helsinki (kortteli 2014)
Hanketyyppi	uudisrakennus
Kohdenumero	091-002-0014-0005-0000
Omistaja	Helsingin kaupunki
Pääkäyttäjä	kaupunginkirjasto

Rakennuksessa toimivat lisäksi kaupunginkirjaston alivuokralaisina:

- Kansallinen audiovisuaalinen instituutti Kavi (elokuvateatteritoiminta); yhteiskäyttöisiä tiloja kirjaston kanssa
- Aalto-yliopisto; yhteiskäyttöisiä tiloja kirjaston kanssa "käyttöoikeusperiaatteella"
- Kulttuuriasiainkeskus; yhteiskäyttöisiä tiloja kirjaston kanssa "käyttöoikeusperiaatteella"
- Varhaiskasvatusvirasto; ulkoleikkipaikan tukitilat, pääosin yhteiskäyttöisiä tiloja kirjaston kanssa "käyttöoikeusperiaatteella"
- Kahvila- ravintola; kirjasto vuokraa tilat yritykselle
- Sauna; kirjasto vuokraa tilat yritykselle
- Liiketilavaraus; kirjasto voi vuokrata tilat yritykselle

Keskustakirjaston suunnittelusta järjestettiin vuosina 2012-13 kansainvälinen 2-vaiheinen arkkitehtuurikilpailu, johon saapui yhteensä 544 kilpailuehdotusta. Kilpailun tulokset julkistettiin 14.6.2013. Hankesuunnitelma perustuu kilpailun voittaneeseen ehdotukseen.

Aiempiä päätöksiä:

- 20.12.2000 kulttuuri- ja kirjastolautakunta hyväksyi Keskustakirjaston alustavan hankesuunnitelman
- 8.3.2005 kulttuuri- ja kirjastolautakunta antoi kaupunginkirjastolle tehtäväksi uuden tilankäsittelyohjeen mukaiseen tarveselvityksen laatiminen
- 5.12.2006 kulttuuri- ja kirjastolautakunta hyväksyi 9680 hym2 laajuisen keskustakirjaston tarveselvityksen ja ehdotti hankkeen käynnistämistä
- 5.12.2006 kaupunginjohtaja asetti työryhmän selvittämään kirjaston ja uusimpien tietosekä viestintäpalvelujen ympärille rakentuvan, suomalaista huippuosaamista esille tuovan kulttuurikeskuksen toteuttamismahdollisuuksia.
  - 10.5.2007 työryhmä jätti pyydetyn väliraportin sijoituspaikka- ja rahoitusvaihtoehtoineen.
  - 30.5.2007 kaupunginjohtaja asetti hankkeelle selvityshenkilön ja päätti, että keskustakirjaston sijaintipaikkavaihteina tutkitaan tähänastista perusteellisemmin Töölönlahden aluetta ympäristöineen
  - Mikko Leistin raportti "Metropolin sykkivä sydän" 12.3.2008: ehdotus 25 000 neliömetrin suuruiseksi hankkeeksi, joka muodostuisi kirjastosta ja erilaisista kumppanuustiloista. Mukana ehdotus avajaisiksi vuonna 2017, Suomen itsenäisyyden 100. juhluvuotena. Rakentamiskustannuksiksi arvioitiin noin 100 miljoonaa euroa.
- 13.1.2010 kaupunginjohtaja kehotti kaupunginkirjastoa viemään keskustakirjastohanketta eteenpäin siten, että kirjasto suunnitellaan Töölönlahden kortteliin 2014

- 28.9.2011 Kaupunginjohtaja päätti merkitä tiedoksi 29.4.2010 valmistuneen hankesuunnitelmaluonnoksen keskustakirjastoksi laajuudeltaan 15 890 brm² ja kustannusarvioltaan 69 000 000 euroa ja kehottaa Kv:sta yhteistyössä Kir:n ja Ksv:n kanssa valmistelemaan ja järjestämään hankesuunnitelmaluonnokseen pohjautuvan kansainvälisen arkkitehtuurikilpailun Töölönlahden kortteliin 2014 sijoittuvasta keskustakirjastosta.
- 11.6.2013 hallituksen/valtioneuvoston talouspoliittinen ministerivaliokunta valitsi keskustakirjaston Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlahankkeeksi
- 16.10.2010 Kaupunginjohtaja päätti asettaa itsenäisyyden juhluvuoden kirjaston hankesuunnittelun ohjaustyöryhmän seuraamaan ja ohjaamaan hankkeen suunnittelua.
- 31.10.2013 kiinteistölautakunta hyväksyi keskustakirjaston arkkitehtuurikilpailun 14.6.2013 julkistetun tuloksen tuomariston esityksen mukaisesti sekä kilpailun järjestämisestä aiheutuneiden kulut

Hankkeen toteuttaja on Helsingin kaupunki. Valtio on sitoutunut hankkeen rahoittamiseen merkittävällä 30 000 000 euron osuudella. Hankkeen suunnittelua seuraa ja valvoo hankkeelle nimetty ohjaustyöryhmä. Laajennettu ohjaustyöryhmä tukee ohjaustyöryhmän työtä tulevaisuuden kirjasto- ja informaatioalan suuntausten hahmottamisessa ja uusien toimintamallien ideoimisessa.

Hankesuunnitelma on laadittu tilakeskuksen ja kaupunginkirjaston yhteistyönä. Myös kaupunginkansliaa, kaupunkisuunnitteluvirastoa, rakennusvirastoa, rakennusvalvontavirastoa, varhaiskasvatusvirastoa sekä kirjaston yhteistyökumppaneita on kuultu suunnitteluprosessin aikana. Hankkeen rinnalle on perustettu viestintäryhmä, puurakentamisen kehittämisryhmä sekä ICT-ryhmä.

Liite 1 Ohjaustyöryhmä ja suunnittelutyöryhmä

2 Selvitys rakennuspaikasta

Keskustakirjasto sijoittuu Helsingin ydinkeskustaan Töölönlahden alueelle korttelin 2014 tontille 5. Rakennuspaikka on Töölönlahden viimeisiä rakentamattomia tontteja. Toteutuessaan keskustakirjasto täydentää 2000-luvulla lopullisen muotonsa saaneen Töölönlahden alueen eteläpään julkisten rakennusten sarjan ja viimeistelee Kansalaistorin itäreunan.

Alueella on voimassa kaupunginvaltuustossa 27.2.2002 hyväksytty Töölönlahden asemakaava nro 10920, jossa kortteli 2014 on merkitty liike- ja toimistorakennusten korttelialueeksi. Kaupunkisuunnittelulautakunta hyväksyi 31.3.2011 Töölönlahden eteläosan asemakaavan muutosluonnoksen, joka mahdollistaa maanalaisten monitoimitilojen rakentamisen Töölönlahden eteläosan puisto- ja aukioalueille. Korttelin 2014 eteläosan alitse kulkee keskustatunnelivaraus. Asemakaava edellyttää varautumista keskustatunnelin rakentamiseen.

Keskustakirjastohankkeessa on vireillä poikkeamismenettely, jolla haetaan mm. käyttötarkoituksen muutosta sekä lupaa sijoittaa rakennukseen sijoitettavaksi merkityt keskustatunnelin tulo- ja poistoilmakuiluvaukukset rakennuksen ulkopuolelle puistoalueelle.

Asemakaavan mukaan kortteliin 2014 tulee varata 1 ap/500 kem², yhteensä 27 autopaikkaa. Korttelille 2014 on varattu Töölönlahden pysäköintilaitokseen yhteensä 30 autopaikkaa. Kirjasto ei tarvitse kaikkia osoitettuja autopaikkoja ja KSV arvioi, mikä on

pysäköintipaikkojen vähimmäistarve. Töölönlahdenkadun länsireunan katusuunnitelmia korttelin 2014 kohdalla tullaan rakennusviraston toimesta tarkentamaan kirjastohankkeen kanssa yhteensopiviksi. Kirjaston väestönsuojapaikat sijoitetaan Töölönlahden pysäköintilaitokseen, jossa tällä hetkellä on varattuna 372 VSS-paikkaa korttelille 2014. Kaupunkisuunnitteluviraston kanssa yhteistyössä on korttelin 2014 lähiympäristöstä laadittu rakennuspaikan toiminallinen selvitys, jossa on esitetty kirjaston huolto- ja saattoliikenne sekä invapysäköintijärjestelyt (tekninen asiakirja 7).

Korttelissa 2014 tehtyjen tutkimusten perusteella kortteli on paikoitellen voimakkaasti pilaantunut sekä orgaanisilla että epäorgaanisilla yhdisteillä. Pilaantuneisuuden arvioidaan ulottuvan syvimmillään noin 3 metriä maanpinnan tasosta n. tasolle 0,0. Alue on kunnostettava rakentamisen yhteydessä. Korttelin 2014 pilaantuneiden maiden lisätutkimusraportti sekä maaperän kunnostuksen kustannusarvio ovat hankesuunnitelman teknisenä asiakirjana 10.

Länsireunastaan kortteli rajautuu kaavassa merkittyyn Makasiinipuistoon, jolla tällä hetkellä sijaitsee Musiikkitalon avajaisiin toteutettu tilapäinen puisto aidattuine urheilukenttineen. Keskustakirjastohankkeen toteutuminen edellyttää, että alueelle laaditaan ja toteutetaan uusi, kirjastorakennuksen kanssa yhteesovitettu yleisten alueiden suunnitelma. Makasiinipuiston pohjoisosassa sijaitsee asemakaavassa suojeltu makasiininraunio. Puistoon on varhaiskasvatusviraston toimesta ehdotettu pienimuotoista, paikan ehdoilla räätälöityä ulkoleikkipaikkaa lapsille ja heidän perheilleen. Leikkipaikan tukitilat sijoittuisivat keskustakirjastoon. Keskustakirjastohankkeen rajapintoja lähiympäristöönsä on käsitelty ja tullaan jatkossa käsittelemään yhteistyössä tilakeskuksen, kaupunginkirjaston, rakennusviraston, kaupunkisuunnitteluviraston, kaupunginkanslian ja varhaiskasvatusviraston kanssa.

3 Hankkeen tarpeellisuus

Alueellinen tarkastelu

Keskustakirjaston rooli kirjastoverkossa poikkeaa kaikista nykyisistä kirjastoista. Keskellä kaupunkia sijaitsevien Kirjasto 10:n (800 m²/ 2000-2500 kävijää päivässä) ja akateemisen Kaisa-kirjaston (16 000 m²/ 6000-7000 kävijää päivässä) kävijäluvut kuten myös kaupunkilaisilta kerätyt näkemykset osoittavat kaikille avoimen, maksuttoman ja virikkeellisen tilan tarpeen keskustassa.

Keskustakirjasto palvelee koko kaupunkia ja pääkaupunkiseutua, asemien läheisyyden ja laajojen aukiolojen ansiosta myös Helsingissä vierailevia kotimaisia ja ulkomaisia kävijöitä. Perustuen kirjaston teettämään selvitykseen sekä viimeaikaisiin kokemuksiin uusien kirjastojen vaikutuksesta keskustakirjastoon odotetaan talvikaudella 10 000 päivittäistä kävijää ja vuositasolla 2,5 miljoonaa kävijää.

Keskustakirjaston arvioidaan vähentävän jonkin verran Kallion, Pasilan, Töölön ja yhdessä länsimetron kanssa Lauttasaaren kävijämääriä. Rikhardinkadun ja kauempana sijaitsevien kirjastojen käyttöön käyttöön uudella kirjastolla ei näytä olevan vaikutusta (lisätietoja ks. liite 2).

Toiminnalliset perustelut

Keskustakirjasto pilotoi ja konkretisoi tulevaisuuden kirjastotoimintaa. Uudentyyppisenä oppimis-, osaamis- ja työympäristönä keskustakirjasto tuottaa kansalaisille informaatio-,

media- ja digitaalisia taitoja. Keskustakirjastosta tulee myös paikka ja julkaisukanava kaupunkilaisten yksilöllisille ja kollektiivisille tekemisille.

Kirjaston kaltainen kaikille avoin, ei-kaupallinen, julkinen tila on keskustassa hyvin tärkeä. Sen esteettömässä tilassa korostuvat helppo lähestyttävyyys ja matala käyttökynnys. Nämä ominaisuudet ovat tärkeitä mm. maahanmuuttajille, nuorille, ikääntyneille ja syrjäytymisvaarassa oleville. Kirjasto on ympäristö, jossa kaikki ovat tasaveroisia.

Kirjasto on tunnistanut seuraavat muutostrendit, jotka vaikuttavat sen palvelutarjontaan. Yksityiskohtaisempia perusteluja on liitteessä 2.

- aineiston fyysinen muoto menettää merkitystään
- asiakaskunta monipuolistuu (esim. kielet)
- oppimis- työskentely ja vapaa-ajan ympäristöjen käsite laajenee
- yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkitys kasvaa
- asiakkaiden omaehtoisen tekemisen tarve kasvaa
- yhteiskunnallinen tasa-arvoisuus tarvitsee tukea
- paikallisuuden ja fyysisen kohtaamisen merkitys edelleen tärkeää

Keskustakirjasto täydentää Töölönlahden kulttuurikeskittymää lukemisen talona, jossa kirja elää sekä vanhoissa että uusissa olomuodoissaan. Se on digitaalisesti kehityksen kärjessä: oppimista, osaamisen jakamista sekä sisällöistä kertomista tuetaan uusimmilla teknologioilla.

Liite 2 Käyttäjän laatima toiminnallinen tarvekuvaus

4 Hankkeen laajuus ja laatu

Kirjaston toiminnan kuvaus

Keskustakirjasto on avoinna klo 8 – 22 seitsemänä päivänä viikossa. Siellä voi hyödyntää eri tavoin kirjaston monimuotoisia aineistoja ja saada apua sekä opastusta niiden käyttöön. Siellä voi opiskella omaehtoisesti, työskennellä, kokeilla uutta teknologiaa ja kokoontua yksin ja ryhmissä.

Fyysisen aineiston lainaaminen on edelleen kirjaston menestystuote, eikä radikaalia ja nopeaa muutosta ole toistakseen näkyvissä. Keskustakirjastosta tulee pääkaupunkiseudun suosituin fyysisen aineiston palautus- ja varausten noutopiste.

Keskustakirjaston tapahtumaprofiili on omaleimainen. Päivittäisiä tapahtumia tuotetaan kirjaston, yhteistyökumppaneiden, aktiivisten kaupunkilaisten ja monien muiden toimijoiden yhteistyönä. Ensimmäisinä toimintavuosina koti- ja ulkomaisten vierailijaryhmien määrä tulee olemaan erittäin merkittävä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tukema valtakunnallinen Monikielinen kirjasto siirtyy Pasilasta keskustakirjastoon. Myös Kirjasto 10 ja Lasipalatsin Kaupunkiverstas siirtyvät keskustakirjastoon.

Keskustakirjasto on pääsääntöisesti käyttäjien tilaa. Lisäksi kirjastossa on näyttelytiloja ja tiloja yhteistyökumppanien toiminnalle. Henkilökuntatiloja on talossa työskentelevien omiin tarpeisiin. Kirjaston hallinto ja keskitetty aineistovarasto jäävät Pasilan pääkirjastoon. Keskustakirjastossa työskentelee 45 vakituista kirjastoammattilaista. Osa henkilökunnasta kiertää muista kirjastoista. Vartiointi sekä ravintola- ja kahvilapalvelut sekä mahdollisesti

logistiikka on ulkoistettu. Toiminnan ensimmäisinä vuosina tarvittaneen erikseen palkattuja oppaita esittelemään kirjastoa ryhmillä.

Keskustakirjastolla on tärkeä rooli Helsingin kaupunginkirjaston toteuttaessa asetukseen perustuvaa tehtäväänsä valtakunnallisena yleisten kirjastojen keskuskirjastona. Tehtäviin kuuluu kirjastotoiminnan yleinen kehittäminen Suomessa, mihin keskustakirjastohankkeet tuovat uutta aineistoa.

Yhteistyökumppanit

Elokuvateatterin pääkäyttäjä on Kansallinen audiovisuaalinen instituutti Kavi, joka siirtää elokuvanäyttötoimintansa elokuvateatteri Orionista keskustakirjaston elokuvateatteriin. Kahden kulttuurilaitoksen yhteistoiminta tuo Keskustakirjastoon monipuolista tarjontaa, elämyksiä ja erilaisia yleisöjä. Säännöllisen iltaohjelmiston lisäksi tarjontaan kuuluvat eri ikäryhmille suunnatut päivänäytökset. Uuden elokuvateatterin ohjelmiston perustana ovat klassikot ja palkittu nykyelokuva. Lisäksi järjestetään kinokonsertteja ja kiinnostavia vierailuja.

Muita vakituisia kumppaneita ovat Aalto-yliopisto sekä kaupungin kulttuurikeskus ja varhaiskasvatusvirasto. Aalto-yliopisto on kiinnostunut erilaisista vaihtuvista käyttötilanteista keskustakirjaston tiloissa (mm. Living lab). Se soveltaa keskustakirjastossa kehittämäänsä toimintamallia, jonka tavoitteena on innostaa yhdessä tekemiseen ja oppimiseen, perustana jakaminen ja yhdessä uuden luomisen kulttuuri (co-creation). Kulttuurikeskuksen kanssa on alustavasti sovittu eri kulttuurien esittelystä ja yhteistyöstä mm. elokuvafestivaalien tukemisessa. Varhaiskasvatusviraston Makasiinipuistoon kaavaileman ulkoleikkipaikan tukitilat (kerhotilaa ja eväidensyöntimahdollisuus) sijoittuvat keskustakirjastoon ja ovat pääosin yhteiskäyttöisiä kirjaston kanssa. Varhaiskasvatusviraston tavoitteena on linkittää lapsiperheitä kaupunkiin ja keskustan toimijoihin sekä molemminpuolinen synergiahyöty keskustakirjaston kanssa.

Kulttuuri- ja asuntoministeri Pia Viitanen on 3.9.2014 ilmoittanut, että Opetus- ja kulttuuriministeriö edistää Kansallisen audiovisuaalisen instituutin Kavin suunnitelmaa sijoittaa elokuvateatteritoimintansa tulevaan keskustakirjastoon. Aalto-yliopiston ja kaupunginkirjaston välinen aiesopimus keskustakirjaston tilojen käytöstä on valmisteilla.

Kirjasto tekee yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan, kansalaisjärjestöjen ja ns. kolmannen sektorin erilaisten toimijoiden kanssa.

Hankkeen laajuus

Keskustakirjasto on laajuudeltaan 17 250 brm², 12 116 htm² ja 9 768 hym².

Laatutaso

Yleistä

Kirjaston tilat ovat pääosin avointa, monikäyttöistä ja muunneltavaa tilaa, johon erilaiset toiminnot on sijoitettu ”tiloina tilassa” kalusteenomaisin ratkaisuin. Maantasokerros liittyy Kansalaistoriin katetun ulkotilan välityksellä ja sisältää monikäyttöistä kohtaamis- ja oleskelutilaa lehtineen, näyttelytilaa sekä elokuvateatterin, monitoimisalin, kahvila-ravintolan ja leikkipuiston ”tukialueen”. Keskimmäiseen kerrokseen sijoittuu siirtoseinin ja verhoihin rajattavia/avattavia oppimisen ja tekemisen tiloja, kiinteä studioryhmä, sauna sekä henkilökunnan tilat. Kolmanteen kerrokseen sijoittuvat perinteisemmät kirjastotoiminnot; aineistot ja lasten maailma. Kerros jatkuu ulos Kansalaistorille 70 m leveällä parvekkeella.

Elokuvateatteri, monitoimisali, kahvila-ravintola ja liiketila sekä saunatilat ovat käytettävissä myös kirjaston aukioloaikojen ulkopuolella. Tilat ovat saavutettavia, selkeästi opastettuja ja esteettömiä. Hankkeesta laadittu esteettömyystarkastelu on teknisenä asiakirjana (liite 21).

Kirjaston kaikki tilat rakennetaan kestävästä, puhdistettavista ja huollettavista, julkiseen tilaan sopivista pintamateriaaleista. Siirreltävät ja muunneltavat tilaosat, esim. keskikerroksen siirtoseinät sekä monitoimisalin seinäelementit ja katsomo ovat kestäviä ja helppokäyttöisiä.

Maantasokerroksen päämateriaalit ovat puu, betoni ja lasi. Aulatilat lattia on teräsnauhoilla jäsennettyä, hierrettyä ja mattavahattua vaaleaa betonia. Puukappaleen yhtenäisenä ulkoa sisälle kaartuva pinta muodostaa aulan lattiaan asti ulottuvan kattopinnan. Tilaa rajaavia umpinaisia pystysuoria pintoja voi niihin integroidun näytötekniikan ansiosta käyttää myös virtuaalisoina.

Elokuvateatteri toteutetaan elokuvateatterikäyttöön suunniteltuna, teknisesti toimivana perustason elokuvateatterina. Elokuvasalin ja äänisulkujen pintamateriaalit ovat akustisesti ja paloteknisesti toimivaa tekstiiliä ja huopaa. Katsomon lattiapinnassa käytetään tekstiilimattoa.

Keskikerroksen oppimisen ja tekemisen tiloissa käytetään kumi- sekä tekstiilimattoa. Kerroksen tilaa rajaavat seinäelementit ovat pääasiassa lasia eri asteisilla läpinäkyvyyksillä. Yhtenäistä alakattoa ei ole, vaan holvin alapinta käsitellään kauttaaltaan saumattomalla akustointipinnoitteella. Talotekniset asennukset jäävät pääosin näkyviin. Tilaa halkovat rakenteet verhoillaan puulla, joka toimii samalla rakenteiden palonsuojauksena.

Ylimmän kerroksen "kirjaitaivaassa" on kulutuksenkestävä massiivipuulattia. Tilan aaltoileva, vaalea pilvimäinen alakatto on saumatonta akustointipinnoitetta. Alakaton vaalea pinta jatkuu saumattomasti julkisivulasipinnoissa vaaleana, alaspäin harvenevana rasterikuviona.

Aulan kiinteät kalusteet ovat kohdetta varten suunniteltuja asiakaspalvelukalusteita. Aineistoalueen hyllyt ovat 1500 mm korkeita. Hyllyjen etureunassa on kirjoja valaisevat kohdevalot.

Akustiikka

Akustisena tavoitteena on hallittu ja miellyttävä äänimaailma, minkä saavuttamiselle avoin pohjaratkaisu asettaa haasteita. On myös rakenteellisesti huolehdittava, että Töölönlahdenkadun joukkoliikenne ei aiheuta häiriötä maantasokerroksessa sijaitsevalle monitoimisalille. Akustisia erityisvaatimuksia liittyy elokuvateatterisaliin, 2. kerroksen studio- ja soittotiloihin sekä 3. kerroksen lasten maailman sijaintiin rauhallisen aineistoalueen yhteydessä. Elokuvateatteri sekä studiotilat toteutetaan huone-huoneessa-ratkaisuna. 3. krs akustiikka ratkaistaan ensisijaisesti polveilevalla, akustisella materiaallilla pinnoitetulla sisäkatolla.

ICT ja AV

Keskustakirjastoon rakennetaan ajanmukainen tietotekninen infrastruktuuri ja sille perustuvat palvelut. Kokonaisuus palvelee asiakkaiden tarpeita monipuolisesti, perusinformaatiosta ja opastuksesta aineistosisältöjen esittelyyn sekä vuorovaikutukseen. Palvelut tulkitaan laajasti, esimerkkeinä digitaalisten ja muiden toiminnallisten pintojen hyödyntäminen esittämiseen, markkinointiin ja vuorovaikutukseen sekä järjestelmät, joiden avulla kirjastoon saapunut henkilö voi halutessaan ilmoittautua jonkin avun, taidon tai tiedon

osaajaksi tai tarvitsijaksi. Ratkaisut sidotaan kirjaston toimintaan ja strategiaan, joita toteutetaan verkkopalveluiden, -sovellusten ja välineiden avulla. Tavoitteina ovat:

- Kestävät tekniset ratkaisut, laite- ja järjestelmäriippumattomuus
- Sovellettavuus ja skaalautuvuus myös muihin kirjastoihin
- Pitkäjänteinen sisällöntuottaminen ja ylläpito, yhteistyö muiden toimijoiden kanssa ja muiden tuottaman sisällön hyödyntäminen rajapintojen avulla
- Asukkaiden ja käyttäjien mukaan ottaminen sekä kehittämiseen että sisällöntuotantoon
- Soveltuvuus Keskustakirjaston luonteeseen ja tunnelmaan

Keskustakirjasto avataan vuoden 2018 lopulla. ICT-alan nopean kehityksen vuoksi monet ratkaisut pitää tehdä mahdollisimman lähellä valmistumista.

Rakennuksen erityyppiset tilat varustetaan korkeatasoisella AV- ja esitystekniikalla. AV-järjestelmä sisältää yksittäisten tilojen tai tilaryhmien kuvan- ja äänenesitystekniikkaa palvelevia laitteistoja. Kuvanesityslaitteina käytetään näyttöjä ja videoprojektoreja. Esitysäänentoistojärjestelmä sisältää äänentoistolaitteet. Kuulolaittejärjestelmillä siirretään ääni tilan äänentoistojärjestelmästä tai mikrofoniin induktiivisesti kuulolaitteisiin. Neuvotteluhuoneissa voidaan käyttää siirrettävää videoneuvottelulaitteistoa. Litteiden näyttöjen (videoseinä) ja dataprojektorien avulla tuotetaan useita esitysseiniä eripuolille rakennusta. Esitysseinät liitetään tietoverkkoon ja niitä ohjataan verkkoon liitetyillä käyttäjien tietokoneilla.

Sähkö

Rakennus varustetaan toimintojen vaatimin sähkö- ja telejärjestelmin. Rakennus liitetään Helsingin Energian verkkoon ja varustetaan omalla kuluttajamuuntamalla. Rakennuksen kaikkiin yleisökerrokseen tulee asennuslattia. Valaistuksessa huomioidaan arkkitehtuurin asettamat vaatimukset ja käytetään mahdollisimman energiatehokkaita ratkaisuja. Valaistusten ohjausta varten toteutetaan väyläpohjainen ohjausjärjestelmä. Toimintojen sekä kalustuksen muuttuessa valaistusten ohjaukset voidaan päivittää ohjelmallisesti ilman asennustöitä. Lähes kaikki tilat varustetaan läsnäoloilmaisimin. Suurten ikkunapintojen yhteydessä käytetään vakiovalosäätöjä, jotka himmentävät valaistusta ulkoa tulevan valomäärän kasvaessa.

LVI

Rakennus liitetään Helsingin Energian kaukolämpöön. Lämmitysjärjestelmät: patteriverkosto, ilmastointiverkosto, lattialämmitysverkosto, pääsisäänkäyntien edustojen sulanapitoverkosto. Rakennus liitetään HSY:n vesijohtoverkoston ja jäte- ja sadevesiviemäriverkoston. Jätevesiviemäriverkosto varustetaan keittiön rasvaerottimella ja huoltopihan öljynerottimella ja sadevesiviemäriverkosto varustetaan hidastuksella. Rakennus varustetaan kylmän- ja lämpimän käyttöveden sekä lämpimän kiertoveden putkistoilla. Rakennus varustetaan koneellisella tulo- ja poistoilmanvaihtojärjestelmällä. Tiloissa, joissa kuormitukset vaihtelevat on tarpeen mukainen ilmamääräsäätö. Ilmanvaihtokoneissa on lämmön talteenotto. Ilmastointikoneet varustetaan jäähdytyksellä. Sisäilmastoluokitukset ovat vuoden 2008 luokituksen mukaisesti: Huonelämpötila S2, Ilman laatu S2, Ilmamäärät S2, Äänitasot S2, Ilmanvaihtojärjestelmän puhtausluokka P1. Rakennus liitetään Helsingin Energian kaukojäähdytysverkoston. Rakennukseen rakennetaan jäähdytysverkostot ilmastoinnin jäähdytystä ja tilajäähdytystä varten. Lvi-laitteiden säätö sekä laitteiden ohjaus ja valvonta toteutetaan ohjelmoitavalla hajautetulla mikroprosessoripohjaisella säätö- ja valvontajärjestelmällä. Koko rakennus varustetaan automaattisella vesisprinklerilaitteistolla. Rakennuksen savunpoistossa käytetään savunpoistoluukkuja, korvausilmaluukkuja ja savunpoistopuhaltimia.

Rakenne

Veistoksellisen muotoinen rakennus on rakenteellisesti hybridi, jossa puuta, betonia ja terästä on käytetty niille parhaiten sopivilla tavoilla. Runko koostuu kahdelle, jänneväliltään yli 100 m pituiselle teräskaarelle tukeutuvista teräspalkeista ja -ristikoista, liittorakennepilareista, betonitasoista ja kuiluista. Kansalaisterassin uloke tukeutuu teräskaarien varassa oleville teräsristikoille, joiden päällä lepää vahvistettu teräslevyrakenne. Ulkovaippa toteutetaan puujulkisivuelementeistä, lasirakennejärjestelmästä ja puukattoelementeistä. Julkisivun puuelementit rakentuvat sisemmästä suorasta julkisivuelementistä ja ulommasta julkisivun muodon mukaisesta puujulkisivuelementistä. Sokkelin korkeus vaihtelee ollen vähintään 300-500 mm maantasosta. Tekniikkakerroksen ontelolaattatasot ovat ripustettu 1 krs katosta, jolloin puukuoren muoto jatkuu mahdollisimman jouhevasti. Rakennesuunnitelmat ovat teknisenä asiakirjana.

Henkilömäärä

Paloteknisen suunnitelman mukainen rakennuksen enimmäishenkilömäärä on hieman yli 3000 henkeä seuraavin täsmennyksin: 1. kerroksen enimmäishenkilömäärä salit mukaan lukien on noin 2000 henkilöä. 2. kerroksen enimmäishenkilömäärä on noin 400 hlöä. 3. kerroksen enimmäishenkilömäärä on noin 1500 henkeä. Mikäli 2. kerros pidetään tyhjänä, voi 3. kerrokseen sijoittaa 2000 henkeä.

Liite 3 Tilaohjelma

Liite 4 Tekniset järjestelmät ja toimenpiteet yleisesti

Liite 5 Viitesuunnitelmat

5 Tilojen ja kohteen erityisvaatimukset

Keskustakirjasto sijoittuu kaupunkikuvallisesti poikkeuksellisen vaativalle ja symbolisesti merkittävälle paikalle Helsingin ydinkeskustaan.

Keskustakirjasto muodostaa puitteet uuden ajan kirjastotoiminnalle. Rakennus suunnitellaan muuntojoustavaksi, varustetaan korkealuokkaisilla ICT- ja digitaalisilla ratkaisuilla ja sisältää erikoistiloja (elokuvateatteri, 2. krs studiotilat). Ks hankesuunnitelman luku 4.

Ks. myös hankesuunnitelman luku 2 (varautuminen keskustatunneliin, korttelin 2014 pilaantuneet maat, vieressä sijaitseva suojeltava makasiininraunio).

6 Hankkeen ympäristötavoitteet

Hankesuunnitteluvaiheessa uudeksi energiansäästötavoitteeksi asetettiin A-luokka, joka vastaa E lukua alle 90 kWh_E/m²/vuosi. Tavoitetta on tiukennettu arkkitehtuurikilpailuvaiheesta, jolloin se oli 120 kWh_E/m²/vuosi ("lähes nollaenergiarakennus"). Rakentamismääräyksissä E-luvun raja-arvo on 240 kWh_E/m²/vuosi, joten uusi energiatavoite on määrätason mukaista vähimmäisvaatimusta huomattavasti energiatehokkaampi. Mikäli kustannusarviossa pysyminen vaatii, palataan alkuperäiseen energiansäästötavoitteeseen.

Energialuokkatavoitteen saavuttamisessa korostuu rakennuksen talotekniikan energiatehokkuus. Energiansäästöä haetaan erityisesti ilmanvaihdon ja valaistuksen korkeatasoisista ratkaisuista ja kehittyneistä tarpeenmukaisista ohjausratkaisuista.

Energiatohokkuusratkaisuissa huomioidaan tilojen ominaispiirteet sekä käytön ja ylläpidon helppous. Rakennuksen todellisen energiankulutuksen tavoitteissa ja suunnitteluratkaisuissa sovelletaan Helsingin kaupungin matalaenergiarakentamisohjeistusta.

Rakennus on materiaalitehokas, mitä edistää puun käyttö rakennusmateriaalina. Hankesuunnitteluvaiheessa rakennuksen maanpäällisten päärakenteiden hiilijalanjälkitavoite on alle 280 kg CO₂ ekv/ohm², mikä toteuttaa kilpailuvaiheessa asetetun tavoitteen. Rakennuksen elinkaaritarkasteluissa huomioidaan rakennuksen pitkä käyttöikä (150 vuotta). Tarkastelujen perusteella rakennuksen hiilijalanjäljestä ylivoimaisesti suurimman osan muodostaa energian käyttö (89 %), joten rakennuksen energiatehokkuuteen kiinnitetään erityistä huomiota.

7 Vaikutusten ja riskien arviointi

Vaikutukset tiloihin ja toimintaan

Kirjasto on ympäristössään positiivinen ja hyvinvointia luova elementti. Se ehkäisee ongelmia ennalta. Kirjasto tukee kulttuuria, yhteisöllisyyttä, osaamista ja innovatiivisuutta. Kirjastotila on todettu erityisen merkittäväksi ryhmälle, joiden palvelut ovat myös Helsingin kaupunkistrategian erityisiä panostuksen kohteita: nuoret, maahanmuuttajat, syrjäytymisvaarassa olevat.

Keskustakirjaston tulevat käyttäjät otetaan mahdollisimman laajasti mukaan toimintojen suunnitteluun kaupungin strategian mukaisesti. Se vähentää epäonnistumisen riskiä. Ruokkiessaan jokamiehen innovatiivisuutta kirjasto sysää liikkeelle aktiivisuutta, josta voi myöhemmin sukeutua taideteos, uusi ammatti, elinkeinotoimintaa tai muuta yksityisen ihmisen ja kaupungin hyvinvointia edistävää toimintaa.

Keskustakirjaston palvelukokonaisuus rakennetaan tietoisesti ja systemaattisesti hyödyntämään kirjastojen yleisiä positiivisia vaikutuksia.

Hankkeesta tullaan alkukevääseen 2015 mennessä laatimaan elinkeinopoliittisten vaikutusten arviointi, jossa arvioidaan hankkeen taloudellisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia.

Strategiaohjelman toteuttaminen hankkeessa

Kaupunginvaltuuston hyväksymässä strategiaohjelmassa vuosille 2013-16 todetaan, että Keskustakirjastoa viedään eteenpäin yhteistyössä valtion ja muiden toimijoiden kanssa vaarantamatta lähikirjastoverkkoa. Tästä seuraa, että keskustakirjaston myötä kirjastojen yhteispinta-ala kasvaa.

Keskustakirjaston valmistumisen jälkeenkin Helsingin kirjastojen asukaskohtainen pinta-ala on alle valtakunnallisten suositusten ja keskiarvojen. Kirjastopinta-alaa on Helsingissä nyt 61,05 m²/1000 asukasta ja valtakunnallisesti 92,55 m²/1000 asukasta. Keskustakirjaston valmistuttua Helsingin tunnusluku nousee 83 m²/1000 asukasta. Kirjastopalvelujen käyttäjien määrä Helsingissä on 82 % asukkaista. Keskustakirjaston valmistumisen myötä kaupunginkirjasto luopuu Lasipalatsin ja Postitalon toimipisteistä.

Kirjastojen tilankäyttöä arvioitaessa on otettava huomioon korkea käyttöaste ja käytön monipuolisuus. Keskustakirjaston tilankäytön tehokkuutta lisää tilojen yhteis- ja vuorottaiskäyttö yhteistyökumppaneiden kanssa.

Hankkeen riskit

Kustannusseurannan tulee olla tarkkaa ja jatkuvaa, koska hanke on luonteeltaan poikkeuksellinen. Suunnitelma perustuu kansainvälisen, 2-vaiheisen arkkitehtuurikilpailun voittaneeseen ehdotukseen ja sisältää paljon tavanomaisesta poikkeavia suunnitteluratkaisuja. Projektinjohtourakan asiakirjat ja hankintakokonaisuudet on valmisteltava huolellisesti, jotta toteutukseen löytyy riittävästi osaavia tekijöitä ja saadaan aikaan kilpailutilanne.

Edellämainittujen tekijöiden lisäksi kaupungin päätöksentekoprosessi aiheuttaa aikatauluriskin. Mikäli puuttuva rahoitusosuus ei järjesty, hanke viivästyy tai jää toteutumatta. Syksyllä 2014 valmistettava valtioneuvoston asetus tulee sisältämään aikataullisia ehtoja (rakennustöiden aloittaminen ja rakennuksen käyttöönotto) valtion rahoitusosuuden saamiselle.

Rakennuksen muodon ja pintarakenteiden toteuttaminen on vaikeaa. Muotoon liittyvät riskit on pääosin ratkaistu ehdotussuunnitteluvaiheessa. Pintarakenteiden puumateriaalien (puujulkisivun elinkaaren, puulattioiden kosteuselämisen ja kulutuskestävyyden sekä puuseinä- ja kattopintamateriaalien kosteuselämisen ja puhtaanapidon) suunnitteluun, hankintaan, asennussuunnitteluun, työnaikaiseen suojaukseen ja käytön suunnitteluun tulee kiinnittää erityistä huomiota. Toteutusvaiheessa tulee huolehtia, että suunnitelmavoitteita noudatetaan, asennusolosuhteet ovat oikeat ja asennusten jälkeinen suojaus on tehty suunnitelmien mukaan ja huolella. Hankkeen rinnalle on perustettu puurakentamisen kehittämisryhmä, jonka tehtävänä on varmistaa puurakenteiden onnistuminen.

Kohteen rakentaminen on työturvallisuuden kannalta erittäin vaikea. Erityistä huomiota tulee kiinnittää rungon ja julkisivujen asennussuunnitelmiin. Rakenteiden ulkopuolisen tarkastajan toimeksiantoon sisällytetään myös työmaavaiheen asennustarkastus kriittisten rakenteiden osalta.

Kohteen rakennuspaikka ydinkeskustassa keskustatunnelivarauksen päällä Makasiinin raunion vieressä tulee ottaa huomioon kuljetuksissa, työmaan logistiikassa ja asennuksissa. Naapurissa sijaitsevien toimijoiden häiriötön toiminta rakennusaikana tulee varmistaa.

8 Rakentamiskustannukset

Hankkeen rakentamiskustannukset ovat yhteensä 98 000 000 euroa (alv 0) kustannustasossa 7/2014 RI 108,1; THI 149,7. Edellämainittu kokonaisrakentamiskustannus sisältää myös seuraavat:

- väestösuojapaikkojen oston Töölönlahden pysäköintilaitokselta 1 000 000 euroa (360 VSS-paikkaa á 2 600 euroa kpl)
- asemakaavan edellyttämän keskustatunneliin varautumisen 2 000 000 euroa
- elokuvateatterin varusteluun 750 000 euroa
- taidehankinnat 100 000 euroa
- käyttäjän erillishankinnat 6 500 000 euroa

Töölönlahden pysäköintilaitokseen korttelille 2014 varatuista autopaikosta ei aiheudu kiinteitä kustannuksia, vaan autopaikan käyttäjä maksaa niistä käytön yhteydessä.

9 Rahoitussuunnitelma

Rakennushankkeen kokonaiskustannukset ovat 98 000 000 euroa (alv 0%).

Helsingin kaupungin talousarvioon 2014 ja taloussuunnitelmaan 2014-2016 sisältyvässä investointiohjelmassa vuosiksi 2014- 2023 TA kohdassa 8020104 Muut tilakeskuksen uudis- ja lisärakennushankkeet hankkeelle on esitetty yhteensä 48 000 000 euroa (alv 0%).

Opetus- ja kulttuuriministeriö saa myöntää Suomen itsenäisyyden 100-vuotiskirjaston rakentamiseen valtionavustusta Helsingin kaupungille yhteensä enintään 30 000 000 euroa vuosina 2014 – 2018. Valtion rahoitus on alkanut jo vuonna 2014, jolloin ensimmäinen rahoituserä, 1 000 000 euroa, on osoitettu Helsingin kaupungille. Syksyllä 2014 valmisteltavalla valtioneuvoston asetuksella ja opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustuspäätöksessä annetaan valtionavustuksen edellytyksiä, maksamista ja hakemista sekä muita asioita koskevat yksityiskohtaiset ehdot.

Asemakaavan edellyttämään keskustatunneliin varautumiseen haetaan esirakentamisrahaa 2 000 000 euroa erikseen.

Korttelin 2014 maaperän kunnostusta varten on TA-kohdassa 8010211 aluiden käyttöönotto esitetty yhteensä 600 000 euroa: 300 000 euroa vuodelle 2015 ja 300 000 euroa vuodelle 2016.

Puuttuva rahoitusosuus 18 000 000 euroa neuvotellaan erikseen.

Hankkeen rahoitustarve vuosittain on

2014	2 800 000 euroa
2015	8 300 000 euroa (sis. pilaantuneiden maiden poisto 300 000 euroa)
2016	15 300 000 euroa (sis. pilaantuneiden maiden poisto 300 000 euroa ja keskustatunneliin varautuminen 2 000 000 euroa)
2017	32 000 000 euroa
2018	32 200 000 euroa
<u>2019</u>	<u>8 000 000 euroa</u>
Yht.	98 600 000 euroa

Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Kansallisen audiovisuaalisen instituutin Kavin kanssa käydyissä neuvotteluissa on sovittu, että elokuvateatterin varustelu tullaan Kavin osalta sisällyttämään Kavin tiloista perittävään vuokraan.

10 Tilakustannus käyttäjälle

Kokonaisvuokrameno kaupunginkirjastolle on 435 570 euroa kuukaudessa ja 5 226 842 euroa vuodessa. Vuokra-ala on 12 116 m². Vuokra sisältää muilta käyttäjiltä perittäviä vuokria arviolta 42 450 euroa kuukaudessa, 509 000 euroa vuodessa.

Pääomavuokra on 350 758 euroa kuukaudessa (28,95 euroa /m²/kk), n. 4 200 000 euroa vuodessa ja ylläpitovuokra on 84 812 euroa kuukaudessa (7 euroa/m²/kk), n. 1 000 000 euroa vuodessa.

Pääomavuokra sisältää tontin vuokran sekä rakennuskustannuksista 3 % korolla ja 30 vuoden poistoajalla lasketun vuokran. Valtion osuus 30 000 000 euroa on otettu huomioon laskelmassa.

Ylläpitovuokra sisältää sisäisen vuokrasopimuksen vastuujaon mukaiset tavanomaiset ylläpitopalvelut.

11 Ylläpito ja käyttötalous

Käyttäjän kaluste- ja laitehankinnat ovat enintään 6 500 000 euroa. Muuttokustannukset ovat lisäksi 50 000 euroa (aineiston siirrot ja varastointi).

Vuotuisten käyttömenojen lisäys on yhteensä 7 750 000 euroa (vuokra 5 230 000, siivous ja turvallisuuskulut 700 000, kalustuksen ja teknisen varustuksen ylläpito 1 300 000, sähkö 120 000 ja henkilöstökulut 400 000 euroa). Lasipalatsin Kaupunkiverstaan ja Kirjasto Kymppin poistuvat vuokratulot ovat 508 000 euroa vuodessa. Pasilan kirjaston tilankäyttöä selvitetään. Keskustakirjaston tulot on arvioitu varovaisesti 509 000 euroksi vuodessa: Kansalliselle audiovisuaaliselle instituutille, Aalto-yliopistolle, Kulttuuriasiainkeskukselle ja Varhaiskasvatusvirastolle vuokrattavat tilat sekä kahvila-ravintola, sauna, liiketila ja näyttelytilat.

Keskustakirjaston nettolisäys kirjaston talouteen on 6,7 miljoonaa vuodessa.

12 Hankkeen aikataulu

- hankesuunnittelu 1/2014 - 8/2014
- toteutussuunnittelu
  - pohjarakentamisen osalta 9/2014 – 1/2015
  - muun rakennuksen osalta 9/2015 – 6/2017
- rakentamisen valmistelu
  - pohjarakentamisen osalta 1/2015 – 7/2015
  - muun rakennuksen osalta 2/2016 – 10/2016
- rakentaminen
  - pohjarakentaminen 9/2015 – 9/2016
  - muu rakennustyö 11/2016 – 10/2018

Liite 6   Hankkeen aikataulu

13 Väistötilat

Väistötiloja ei tarvita.

14 Toteutus- ja hallintamuoto

Hanke toteutetaan uudisrakennuksena. Kiinteistöviraston tilakeskus vastaa hankkeen toteuttamisesta ja ylläpidosta.

Kaupunginkirjasto vuokraa tilat tilakeskukselta. Muut toimijat ovat kaupunginkirjaston alivuokralaisina.

Keskustakirjasto
Hanke 8072501

Hankesuunnitelma
5.9.2014

Tilakeskus

Osapuoli Osoite	Yhteyshenkilöt Nimi	Tehtävä	Puhelin	Matkapuhelin	Fax.	Sähköposti
Keskustakirjaston ohjaustyöryhmä						
	Ritva Viljanen	Apulaiskaupunginjohtaja, pj				
	Tuula Haavisto	Kirjastotoimenjohtaja, vpj				
	Tapio Korhonen	Kansliapäällikkö, kaupunginkanslia				
	Jaakko Stauffer	Virastopäällikkö, kiinteistövirasto				
	Riitta Kaivosoja	Ylijohtaja, Opetus- ja kulttuuriministeriö				
	Liisa Munsterhjelm	Rakennusneuvos, Opetus- ja kulttuuriministeriö, varajäsen				
	Irmeli Grundström	Hankepäällikkö, kiinteistövirasto, esittelijä				
	Päivi Etelämäki	Arkkitehti, kiinteistövirasto, siht.				
	Pirjo Lipasti	Johtava suunnittelija, kaupunginkirjasto, siht.				
Keskustakirjaston laajennettu ohjaustyöryhmä						
	Ritva Viljanen	Apulaiskaupunginjohtaja, pj				
	Tuula Haavisto	Kirjastotoimenjohtaja, vpj				
	Tapio Korhonen	Kansliapäällikkö, kaupunginkanslia				
	Jaakko Stauffer	Virastopäällikkö, kiinteistövirasto				
	Riitta Kaivosoja	Ylijohtaja, Opetus- ja kulttuuriministeriö				
	Irmeli Grundström	Hankepäällikkö, kiinteistövirasto, esittelijä				
	Inkeri Näätäsaari	Maakuntakirjaston johtaja, Turun maakuntakirjasto				
	Gunilla Widén	Professori, Åbo Akademi				
	Jarmo Eskelinen	Toimitusjohtaja, Forum Virium				
	Vesa Oiva	Arkkitehti				
	Päivi Etelämäki	Arkkitehti, kiinteistövirasto, siht.				
	Pirjo Lipasti	Johtava suunnittelija, kaupunginkirjasto, siht.				
Tilaaaja						
Helsingin kaupunki Kiinteistövirasto, Tilakeskus	Irmeli Grundström	Hankepäällikkö	09 310 42319	050 559 2071		irmeli.grundstrom@hel.fi
Sörmäistenkatu 1, PL 2213 00099 Hgin kaupunki	Päivi Etelämäki	Arkkitehti (hanke- ja luonnossuunnitteluvaiheen projekтинjohto)	09 310 31871	040 127 9815		paivi.etelamaki@hel.fi
http://www.hel.fi	Erkki Huitti	Projektinjohtaja (projektinjohto toteutussuunnitteluvaiheesta alkaen)	09 310 31866	040 3346693		erkki.huitti@hel.fi
	Svetlana Hyvärinen	LVI-insinööri	09 310 433 74	0500 501 1923		svetlana.hyvarinen@hel.fi
	Juha Andsten	Sähköinsinööri	09 310 318 58	040 178 4775		juha.andsten@hel.fi
	Lea Kivilahti	Kustannuslaskennan asiantuntija	09 310 33628	0500 404 625		lea.kivilahti@hel.fi
	Matti Orasmaa	Teleteknikko	09 310 21026			matti.orasmaa@hel.fi
	Tuomo Virolainen	Tekninen isännöitsijä	09 310 40322			tuomo.virolainen@hel.fi
Helsingin kaupunki						
Kaupunkisuunnitteluvirasto	Ilpo Forssen	Projektipäällikkö	09 310 37199			ilpo.forssen@hel.fi
http://www.hel.fi/fnki/ksv/fi/Etusivu	Anne Karppinen	Arkkitehti	09 310 37200			anne.karppinen@hel.fi
Helsingin kaupunki						
Rakennusvirasto	Erkki Luokkanen	Toimistopäällikkö	09 310 38520	050 376 1167		erkki.luokkanen@hel.fi
http://www.hel.fi/fnki/HKR/fi/Etusivu	Pirjo Tujula	Projektinjohtaja	09 310 38410			pirjo.tujula@hel.fi
Käyttäjät						
Helsingin kaupunginkirjasto	Tuula Haavisto	Helsingin kirjastotoimen johtaja	09 310 85500	040 551 7335		tuula.haavisto@hel.fi
http://www.hel.fi/fnki/Kirjasto/fi/Etusivu	Anna-Maria Soininvaara	Kirjastotoimen apulaisjohtaja	09 310 85400	050 434 5979		anna-maria.soininvaara@hel.fi
	Pirjo Lipasti	Johtava suunnittelija		040 336 1058		pirjo.lipasti@hel.fi
Käyttäjät						
Opetus- ja kulttuuriministeriö	Liisa Munsterhjelm	Rakennusneuvos	0295 330218	040 8412152		liisa.munsterhjelm@minedu.fi
http://www.minedu.fi/OPM/						
Rakennuttajakonsultti						
Ramboll CM Oy	Juha Välikangas	Projektipäällikkö		0400 586741		juha.valkangas@ramboll.fi
Säterinkatu 6	Päivi Niinimäki	Projekti-insinööri		040 7432832		paivi.niinimaki@ramboll.fi
02600 ESPOO	Ilkka Rantama	LVI-asiantuntija		040 070 9839		ilkka.rantama@ramboll.fi
http://www.ramboll.fi/	Petri Antikainen	Sähköasiantuntija		050 3574593		petri.antikainen@ramboll.fi
Arkkitehtisuunnittelu						
Arkkitehtitoimisto ALA	Antti Nousjoki	Arkkitehti		040 515 4172		antti.nousjoki@ala.fi
Lönnötinkatu 27	Samuli Woolston	Arkkitehti		040 555 5709		samuli.woolston@ala.fi
00180 HELSINKI	Juho Grönholm	Arkkitehti		040 555 2169		juho.gronholm@ala.fi
http://www.ala.fi	Janne Teräsvirta	Arkkitehti		040 543 4243		janne.terasvirta@ala.fi

Osapuoli Osoite	Yhteyshenkilöt Nimi	Tehtävä	Puhelin	Matkapuhelin	Fax.	Sähköposti
	Niklas Mahlberg	Pääsuunnittelija		050 581 7502		niklas.mahlberg@ala.fi

Geosuunnittelu						
Konsulttiryhmä Finnmap Infra Oy/Sipti Infra Oy						
Finnmap Infra Oy	Matti Honkaniemi	Vastaava geosuunnittelija		050 526 0143		matti.honkaniemi@sipti.fi
Ratapihantie 11	Harri Vehmas	Geosuunnittelija		040 515 6003		harri.vehmas@sipti.fi
00520 HELSINKI	Ilkka Kärki	Geosuunnittelija		045 670 3216		ilkka.karki@finnmap-infra.fi
www.finnmap-infra.fi	Tuomas Kärki	Geosuunnittelija		050 547 2707		tuomas.karki@sipti.fi
Sipti Infra Oy	Elise Ruohonen	Geosuunnittelija		045 6703215		elise.ruohonen@finnmap-infra.fi
Latokartanontie 7 A						
00700 HELSINKI						
http://sipti-infra.fi/						

Rakennesuunnittelu						
Ramboll Finland Oy						
Tapio Aho	Vastaava rakennesuunnittelija			050 553 9290		tapio.aho@ramboll.fi
Säterinkatu 6	Johan Rosqvist	Projektipäällikkö		041 545 6574		johan.rosqvist@ramboll.fi
02600 ESPOO	Maarit Ivanoff	Projektsihteeri		040 672 4279		maarit.ivanoff@ramboll.fi
http://www.ramboll.fi/						

LVI- ja RAU-suunnittelu						
Projectus Team Oy						
Hannu Martikainen	Projektipäällikkö			0400 471 522		hannu.martikainen@projectusteam.fi
Juha Soinio	Projektipäällikön varahenkilö			0400 497 117		juha.soinio@projectusteam.fi
Kari Pusa	Rakennusautomaatio			050 306 5294		kari.pusa@projectusteam.fi
Sini Virkajärvi	Energia-asiat			0207 188 699		sini.virkajarvi@projectusteam.fi
Seppo Niemelä	Sprinkleri			050 300 4626		seppo.niemela@sprdesign.fi
Pia Nitz	Projektsihteeri			040 558 8197		pia.nitz@projectusteam.fi
Hannu Karjalainen	Ilmanvaihtosuunnittelija			0207 188 691		hannu.karjalainen@projectusteam.fi
Pasi Siikaoja	Putkisuunnittelija			0207 188 692		pasi.siikaoja@projectusteam.fi
Mika Kovanen	Energialaskenta			0207 188 720		mika.kovanen@projectusteam.fi
Mikko Ylesmäki	Tietomalliasiat			0207 188 666		mikko.ylesmaki@projectusteam.fi

Sähkö-, tele- ja turvasuunnittelu						
Insinööritoimisto Lausamo Oy						
Juha Mattila	Projektipäällikkö			040 728 0775		juha.mattila@lausamo.com
Unto Lähtenmäki	Tele- ja turvasuunnittelu			044 766 3210		unto.lahtenmaki@lausamo.com
Timo Tenninen				0400 403 902		timo.tenninen@lausamo.com
Roni Leppänen	Sähkösuunnittelija			040 586 5852		roni.leppanen@lausamo.com
Anna Degerlund	Valaistussuunnittelija			044 766 3200		anna.degerlund@lausamo.com

Palotekninen suunnittelu						
Palotekninen insinööritoimisto Markku Kauriala Oy						
Jukka Hietaniemi	Projektipäällikkö			045 7750 3099		jukka.hietaniemi@kauriala.fi
Päivi Myllylä	Suunnittelija, puurakenteet			050 526 7791		paivi.myllyla@kauriala.fi
Antti Rostedt	Suunnittelija, palosimuloinnit			045 7750 5882		antti.rostedt@kauriala.fi
Marianna Kauriala	Suunnittelija, poistumistiesimuloinnit			050 3712 065		marianna.kauriala@kauriala.fi
Ville Koskela	Suunnittelija, savunpoisto			044 5363 462		vile.koskela@kauriala.fi

Tietomallikoordinaointi						
Gravicon Oy						
Tomi Henttinen	Projektipäällikkö			0400 760660		tomi.henttinen@gravicon.fi
Tero Pulkkinen	Tietomallikoordinaointi			050 550 5853		tero.pulkkinen@gravicon.fi
Anna-Riitta Kallinen	Assistentti			040 770 9799		anna-riitta.kallinen@gravicon.fi
Tero Järvinen	Talotekninen asiantuntija			050 323 2934		tero.jarvinen@granlund.fi

Liikennesuunnittelu						
Pöyry Finland Oy						
Leo Jarmala	Liikennesuunnittelija, projektipäällikkö			040 591 7468		leo.jarmala@povry.com

Energiatekninen asiantuntija						
Granlund Oy						
Erja Reinikainen	Energiatekninen asiantuntija			0500 850 129		erja.reinikainen@granlund.fi

AV-suunnittelu						
Insinööritoimisto Lausamo Oy						
Unto Lähtenmäki	AV-suunnittelija/hankesuunnittelu- vaihe			044 766 3210		unto.lahtenmaki@lausamo.com

Akustiikkasuunnittelu						
Insinööritoimisto Heikki Helimäki Oy						
Heikki Helimäki	Akustiikkasuunnittelija			020 7118 591		heikki.helimaki@helimaki.fi

Keittiösuunnittelu						
Saircon Oy						
Heikki Koskinen	Keittiön viitesuunnitelmat					
Kalle-Heikki Koskinen						

Käyttäjän laatimat toiminnalliset tarvekuvaukset

Liite 2

Miksi uusi kirjasto kaupungin ytimeen?

Uudenlaisen kirjaston tarve Helsingin keskustaan ajankohtaistui jo 1990-luvulla Kamppi – Töölönlahti –alueen kehittämisen yhteydessä. Julkisessa keskustelussa tuli tuolloin esiin laaja kansalaisnäkemys, että Helsingistä puuttuu kaupungin keskustan mittasuhteisiin sopiva kirjasto, suomalaisille merkityksellisen lukemiskulttuurin ja kirjallisuuden paikka.

Uuden keskustakirjaston tarve perustuu Helsingin kaupungin strategian periaatteisiin kaupunkilaisten hyvinvoinnin, kaupunkirakenteen ja kilpailukyvyn kehittämisestä sekä kirjastotoiminnan muutoksiin. Uusi keskustakirjasto tukee kaupungin strategiaohjelman tavoitteita. Se vahvistaa oppimista, osaamista, sivistystä ja kulttuuria hyvinvoinnin ja kilpailukyvyn perustana. Lisäksi se vahvistaa käyttäjälähtöisiä innovaatioympäristöjä ja omia palveluja yhteistyössä yritysten ja käyttäjien kanssa osallistavan tuotekehittelymallin avulla. Keskustakirjasto lisää ja monipuolistaa Helsingin keskustan elinvoimaa sekä elävöittää ja monimuotoistaa Töölönlahden alueelle muodostuvaa uutta urbaania ympäristöä.

Valtiolta on valinnut keskustakirjaston Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlien päähankkeeksi. Valinta symboloi hyvin suomalaisten aktiivista sivistysharrastusta. Kirjasto on koululaitoksen ja vapaan median ohella maamme demokratian kulmakivi.

Valmistuttuaan keskustakirjasto on sekä arkkitehtuurinsa, puurakentamisen että kirjastotoiminnan kannalta erittäin merkittävä tutustumiskohde, joka tulee houkuttelemaan satoja ryhmiä sekä Suomesta että ulkomailta.

Sisältösuunnittelu yhdessä kaupunkilaisten kanssa

Keskustakirjasto on uudentyypinen hanke, jonka sisältöjä ja toimintamalleja haetaan kirjaston, kaupunkilaisten ja kumppanien yhteistyöllä. Kaupunkilaisten toiveet ja tarpeet on tuotu osaksi suunnitteluprosessia. Valmistuessaan keskustakirjasto on paitsi tila, myös väline ja julkaisukanava kaupunkilaisten yksilöllisille ja yhteisille tekemisille.

Vuorovaikutuksella kaupunkilaisten kanssa on kaksi puolta. Toisaalta kyseessä on uudenlainen kehittämistyö, käyttäjälähtöinen innovaatiotoiminta, yhteissuunnittelu ja vertaisluominen. Toisaalta tavoitteena on vahvistaa lähidemokratiaa, kaupunkilaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä avointa päätöksentekoprosessia. Tulokset on tuotu ja tuodaan osaksi kaupungin nykyisten kirjastojen kehittämistä mm. erilaisina pilotteina ja projekteina.

Keskustakirjaston vaikutus kirjastoverkkoon

Keskellä kaupunkia sijaitsevien Kirjasto 10:n (800 m²/ 2000-2500 kävijää päivässä) ja akateemisen Kaisa-kirjaston (16 000 m²/ 6000-7000 kävijää päivässä) kävijäluvut kuten myös kaupunkilaisilta kerätyt näkemykset osoittavat kaikille avoimen, maksuttoman ja

virikkeellisen tilan tarpeen keskustassa. Keskustakirjastoon odotetaan talvikaudella 10 000 päivittäistä kävijää.

Kaupunginkirjaston Gispositio oy:llä teettämässä selvityksessä arvioitiin mm. keskustakirjaston vuosittaista käyntimäärää ja sen vaikutusta muun kirjastoverkon käyttöön. Muuttujina tutkimuksessa olivat vuosien 2008-2013 yhdistetyt väestö- ja lainaustiedot, väestöennusteet ja joukkoliikenteen muutokset kuten länsimetron tulo (Matinkylään asti). Tutkimuksessa oletettiin, että suurin syy käydä kirjastossa on edelleen tarve lainata tai palauttaa teoksia, ja että keskusta-alueen asukasmäärä kasvaa ennusteiden mukaisesti.

Mikäli asukasmäärä säilyisi nykyisellään ja pääasialliset syyt asiointiin olisivat edelleen teosten lainaus ja palautus, Helsingin kaikkien kirjastojen käyntimäärien nettokasvu olisi keskustakirjaston valmistuttua noin 1,25 miljoonaa. Gispositio Oy:n mukaan keskustakirjaston kävijätavoite 10 000 käyntiä päivässä voi toteutua, mikäli uusi kirjasto lisää asukkaiden kirjastoasioinnin määrää. Muiden kaupunkien kokemuksen perusteella näin käy. Turun v. 2007 avatussa uudessa pääkirjastossa käyntien määrä nousi yli kolmanneksella. Seinäjoen v. 2012 avatussa pääkirjaston lisäosassa kävijämäärä nousi yli 60% ja lainat lähes 20%. Helsingin yliopiston Kaisa-kirjaston päivittäinen 6000-7000 kävijän määrä ylittää yli puolella niiden tiedekunta- ja laitospääkirjastojen yhteenlasketun käyntimäärän, jotka Kaisa korvasi. Keskustakirjasto tulee laajentamaan sekä sijaintinsa että palvelutarjontansa ansiosta kirjastonkäytön tapoja. Samalla käyttöluvut kasvavat.

Gispositio oy arvioi, että keskustakirjaston tulo vähentää eniten neljän kirjaston käyttöä. Kävijät vähenevät Kalliossa, Pasilassa ja Töölössä 10-20%. Lauttasaareissa pudotus on metron takia suurempi, koska asiointiliikenne alkaa suuntautua Tapiolaan. Rikhardinkadun ja kauempana sijaitsevien kirjastojen käyttöön käyttöön uudella kirjastolla ei näytä olevan vaikutusta. Osa ilmiöstä selittyy väkiluvun kasvulla. Metrolinjan piteneminen kasvattaa joidenkin idän kirjastojen kävijäennustetta.

Keskustakirjastohanke on jo pitkään kytketty systemaattisesti kirjaston nykyisen toiminnan ja toimipisteiden kehittämiseen. Vasta Keskustakirjasto tulee olemaan niin iso, että lukuisat uudet ja siinä vaiheessa hyvin testatut toimintamallit saadaan saman katon alle. Myllypuron mediateekki studioineen tarjoaa uudenlaisia itse tekemisen mahdollisuuksia. Kiertävässä Kokeilupisteessä esitellään arkea helpottavia tuotteita, se yhdistää pienten yrittäjien innovaatiot ja käyttäjät. Töölön kirjaston remonttia (2014-15) suunniteltaessa on selvitetty käyttäjien toiveita erityisesti kirjaston aulatilojen järjestämisestä. Osallistuva budjetointi tuotti neljä projektia, jotka toteutetaan vuosina 2013- 2014.

Keskustakirjaston rooli kirjastoverkossa poikkeaa kaikista nykyisistä kirjastoista. Kirjasto 10:n ja Kaisa-kirjaston kokemusten perusteella keskustassa on huomattavan suuri piilevä kysyntä keskustakirjaston kaltaiselle palvelukokonaisuudelle. Keskustakirjasto palveleekin koko kaupunkia ja pääkaupunkiseutua, asemien läheisyyden ja laajojen aukiolojen ansiosta myös Helsingissä vierailevia kotimaisia ja ulkomaisia kävijöitä.

Hintavertailua

Keskustakirjaston rakentamiskustannukset kestävät vertailun vastaavien hankkeiden kanssa. Osion pääkirjaston kustannusarvio 346 miljoonaa euroa. Århusiin valmistuu iso rakennuskompleksi, jossa kirjaston osuudeksi arvioidaan 90 miljoonaa euroa. Düsseldorfin 2011 valmistunut kirjasto maksoi 90 miljoonaa euroa. Musiikkitalon hinta oli 163 miljoonaa euroa, mistä Helsingin osuus oli 43 miljoonaa euroa.

Kaupunginkirjaston toiminnalliset tavoitteet

Kaupunginkirjaston arvot ovat asiakaslähtöisyys, luottamuksellisuus, luovuus, moniarvoisuus, moniulotteisuus, taloudellisuus ja tasa-arvo. Arvoissa on otettu huomioon kirjastolain henki sekä perustuslain 16§:ssä ilmaistu sivistyksellisten oikeuksien periaate, jonka mukaan julkisen vallan on turvattava jokaiselle yhtäläinen mahdollisuus saada kykijensä ja erityisten tarpeittensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta sekä kehittää itseään varattomuuden sitä estämättä.

Kirjastotoiminta on Suomessa lakisääteistä. Kirjastolain (1998/904) mukaan kirjaston perustehtäviin kuuluu edistää ihmisten yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastukseen sekä jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen, kansainvälistymiseen sekä elinikäiseen oppimiseen. Kirjastolain mukaan yleisten kirjastojen peruspalvelut ovat maksuttomia ja vapaasti kaikkien käytettävissä.

Kaupunginkirjaston visiossa kirjasto on ideoiden ja ajatusten rikastamo, jossa tietoja, taitoja ja tarinoita jakamalla luomme yhdessä uutta kansalaisyhteiskuntaa.

Kirjaston perustehtävä on

- puolustaa sananvapautta ja vapaata tiedonvälitystä
- välittää tuleville sukupolville kirjalliseen kulttuuriin sidottua perintöä
- tukea uuden tiedon ja kulttuurin luomista
- tarjota mahdollisuus henkiseen virkistäytymiseen
- tukea omaehtoista oppimista
- organisoida tietoa
- tukea käyttäjälle merkityksellisen tiedon löytämistä ja soveltamista
- tukea kansalaisuutta

Muutoksia kirjastotoiminnassa

Kirjastotoiminnassa on viime vuosina tapahtunut merkittävä sisäinen muutos, joka heijastelee ympäröivässä yhteiskunnassa tapahtuvaa, erityisen selvästi mediamaailmassa näkyvää teknistä ja kulttuurista muutosta.

Aineiston fyysinen muoto menettää merkitystään

Kirjastot eivät ole enää pelkästään kirjojen ja muun fyysisen median säilytykselle ja jakelulle omistettuja tiloja. Teknologian kehittymisen myötä ne tarjoavat jatkuvasti uusia väyliä sivistyksen ja elämysten lähteille. Perinteisen fyysisen median (kirjat, lehdet, audiovisuaalinen aineisto) lisäksi aineistot ovat yhä useammin aineettomia ja paikasta riippumattomia (verkossa) tai hetkellisiä (esim. opetustilanteet, esitykset). Tarjonta muuntuu, ja olennaista on sisältö, ei muoto.

Asiakaskunta monipuolistuu

Erilaiset perhekunnat, elämäntavat ja –tyylit sekä monikulttuurisuus lisääntyvät. Aktiivisten vanhusien osuus väestöstä kasvaa. Lapsiperheiden, nuorison ja vanhusien motiivit ja valmiudet kirjastossa asioimiseen erilaistuvat. Digikulttuuri ja –viihde ovat haaste kirjaston

perinteisille toimintatavoille. Toisaalta kirjaston merkitys lukemiseen ja kirjalliseen kulttuuriin sidotun perinnön välittäjänä kasvaa.

Monipuolinen käyttäjäkunta merkitsee monenlaisia tarpeita ja asenteita esim. hiljaisuuden ja rauhallisuuden suhteen. Tähän varaudutaan laatimalla kirjastonkäytön pelisäännöt ja päivittämällä niitä yhdessä käyttäjien kanssa.

Oppimis-, työskentely- ja vapaa-ajan ympäristöjen käsite laajenee

Asiakkaiden käyttäytyminen sekä toimintatavat muuttuvat. Mobiiliteknologian ja virtuaalisten vuorovaikutusmahdollisuuksien ansiosta ihmiset voivat valita missä opiskelevat, työskentelevät tai nauttivat viihteestä. Kirjasto on yhä useammalle myös työskentelypaikka.

Yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkitys kasvaa

Asiakkaiden yhdessä työskentelyn ja vuorovaikutuksen tarve lisääntyy. Hiljaisten alueiden ohella tarvitaan erilaisia puolihiljaisia ryhmätyöskentely- ja kokoontumistiloja. Hedelmällisten ja ennakoimattomien kohtaamisten tukemiseksi haetaan ohjelmallista ratkaisua, jonka avulla samasta asiasta kiinnostuneet kirjastonkäyttäjät löytävät toisensa.

Kirjaston toiminta perustuu entistä enemmän verkostoitumiseen ja yhteistyöhön esim. kaupungin muiden organisaatioiden, kansalaisjärjestöjen ja kansalaisten löyhien yhteenliittymien sekä muiden sidosryhmien kanssa.

Asiakkaiden omaehtoisen tekemisen tarve kasvaa

Asiakkaiden tarve luoda itse, julkaista ja osallistua lisääntyy. Asiakkaiden rooli laajenee passiivisista median käyttäjistä aktiivisiksi toimijoiksi, osallistujiksi ja sisällöntuottajiksi.

Yhteiskunnallinen tasa-arvoisuus tarvitsee tukea

Kirjastotoiminnan keskeinen tavoite Suomessa on virtuaalisten ja vuorovaikutteisten verkkopalvelujen ja niiden sivistyksellisten sisältöjen kehittäminen. Tavoite on edistää tasa-arvoa kaventamalla digitaalista kuilua ja ehkäisemällä tiedollista syrjäytymistä.

Paikallisuuden ja fyysisen kohtaamisen merkitys edelleen tärkeää

Digitaalikulttuurin paikasta riippumattomista ja yksilöllisyyttä korostavista piirteistä huolimatta paikallisuus, fyysinen ympäristö ja fyysinen kohtaaminen ovat ihmisille edelleen tärkeitä. Ei-kaupallisena, avoimena julkisena tilana kirjaston merkitys yhteisenä olo- ja työhuoneena kasvaa. Se on avoimuudestaan huolimatta turvallinen ympäristö, jossa kaikenlaiset ihmiset voivat pelkäämättä toimia ja oleskella.

Kirjaston palvelutarjonta monipuolistuu

Asiakkaat tarvitsevat yhä monipuolisempia palveluja ja viipyvät entistä pidempään. Kirjaston tarjonta on laajentunut lainauskeskeisyydestä oppimisen ja tekemisen tiloiksi ja välineiksi, itseilmaisun ja osallistumisen mahdollisuuksiksi (mm. verkkopalvelut, studiot, esityskokoontumis- ja ryhmätyötilat). Kirjasto tukee käyttäjiä sekä sisällön löytämisessä että mediavälineiden käytössä. Henkilökunnan rooli muuttuu entistä aktiivisemmaksi ja näkyvämmäksi.

Keskustakirjaston toiminnallinen suunnitelma

Keskustakirjastosta on tulossa sekä tiloiltaan että palveluiltaan metropolialueen suurin yleinen kirjasto. Sen kävijämääräksi on arvioitu keskimäärin 10 000 kävijää päivittäin, noin 2,5 miljoonaa kävijää vuodessa. Kirjastolla on poikkeuksellisen pitkät aukioloajat: arkisin klo 8.00-22.00 sekä viikonloppuisin klo 10.00 – 22.00. Kirjoja voi palauttaa 24 h/vrk.

Tulevaisuudessa muillekin palveluille (esimerkiksi varausten nouto, lainaus) saatetaan järjestää ympärivuorokautinen aukiolo.

Keskeisten peruspalvelujen (aineistojen selaus ja lainaaminen) lisäksi kirjastossa on kattavasti erikoispalveluja (tapahtumatilat sekä oppimisen ja tekemisen tilat), runsaasti oleskelutilaa sekä toimintaa tukevia oheispalveluja (kahvila ja ravintola). Elokuvateatteri ja yhteistyö sen päävuokralaisen Kansallisen audiovisuaalisen instituutin kanssa tarjoaa toiminnallisia ja sisällöllisiä synergiaetuja. Sauna lisää matkailullista vetovoimaa.

Uudessa kirjastossa toteutetaan tuotekehitys- ja tutkimushankkeita, joissa etsitään ja kehitetään tulevaisuuden kirjastoon parhaiten sopivia teknologisia ratkaisuja sekä uusia tapoja avata ja visualisoida julkaisujen kulttuurisia sisältöjä. Siellä hyödynnetään uusinta ICT-teknologiaa, ja se tulee olemaan huippuyksikkö kaikilla kirjastotoiminnan osa-alueilla.

Keskustakirjastolla on tärkeä rooli Helsingin kaupunginkirjaston toteuttaessa asetukseen perustuvaa tehtäväänsä valtakunnallisena yleisten kirjastojen keskus kirjastona. Tehtäviin kuuluu kirjastotoiminnan yleinen kehittäminen Suomessa, mihin keskustakirjastohankkeet tuovat uutta aineistoa. Konkreettisimmin keskustakirjasto tukee keskus kirjastotoimintaa Monikielisen kirjaston kautta, joka on kaikkien suomalaisten kirjastojen käytössä.

Kohtaaminen ja tapahtumat

Keskustakirjastossa on laaja tapahtumatuotanto. Monipuolisella kulttuuritarjonnalla se lunastaa paikkansa alueen kulttuurirakennusten joukossa. Yhteistyökumppaneiden kanssa järjestetään kirjaston esitystiloissa (elokuvateatteri, monitoimitila ja lasten maailman esitystila) monenlaisia tilaisuuksia ja tapahtumia kuten lukusalonkeja, näyttelyitä, julkistamis- ja esittelytilaisuuksia sekä nuorten ja lasten tilaisuuksia. Tapahtumatuotanto profiloidaan puheeseen perustuviin esityksiin, koska ympäristössä on runsaasti tiloja esim. musiikille ja teatterille.

Toiminta ja tapahtumat laajenevat myös ulkotiloihin. Makasiinipuistossa järjestetään kesä kautena esimerkiksi konsertteja ja katuteatteria.

Aineistot

Fyysisen aineiston lainaaminen on edelleen kirjaston menestystuote, eikä radikaalia ja nopeaa muutosta ole toistakseen näkyvissä. Keskustakirjastoon tulee kirjoja, lehtiä sekä ajanmukaisia av-tallenteita. Kirjakokoelma vertautuu nykyisen pääkirjaston aineistomäärään (n. 140 000 teosta). Monikielinen kirjasto siirtyy Pasilasta Keskustakirjastoon.

E-aineistoja kuten kirjoja ja lehtiä voi lukea, selata ja lainata sekä kirjaston digitaalisilta näyttöpinnoilta että omilta mobiililaitteilta.

Keskustakirjastosta tulee pääkaupunkiseudun suosituin fyysisen aineiston palautus- ja varausten noutopiste. Sinne tulee ja sieltä lähtee suuria määriä myös muiden kirjastojen aineistoja. Varausmaksujen poistuminen pääkaupunkiseudulla kiihdyttää tätä kehitystä. Aineiston kierto järjestetään uusin teknisillä ratkaisuin mahdollisimman sujuvaksi. Se perustuu pitkälti asiakkaiden itsepalveluun. Myös kuljetuksia voidaan vähentää, ja aineiston kierto nopeutuu.

Lapset ja perheet

Keskustakirjasto täydentää Helsingin keskustan niukkaa kulttuuritarjontaa lapsiperheille. Se tarjoaa tekemistä ja kokemista kaiken ikäisille. Useimmat tilat ovat kaikkien ikäryhmien

käytettävissä. Osa kirjastosta varataan "lasten maailmaksi". Siellä perhe voi yhdessä tehdä, etsiä, oppia ja nauttia. Kirjastossa pyritään erityisesti tukemaan lasten tutkimisen ja löytämisen riemua ottaen huomioon lasten eri ikävaiheet.

Nuoret

Nuoret käyttävät koko kirjastoa. Nuorten erityistarpeet, kuten tarve ryhmäytymiseen ja tilojen muokkaamiseen kalustuksella sekä äänekkääseenkin toimintaan muiden häiriintymättä, otetaan keskustakirjastossa huomioon. Siellä on runsaasti puolihiljaisia, oleskelun ja ryhmätyöskentelyn mahdollistavia tiloja.

Oppiminen ja tekeminen

Uusi kirjasto tarjoaa monipuoliset mahdollisuudet oppimiseen ja työskentelyyn. Kirjastosta löytyvät tilat ja välineet toimistotyöskentelyyn (työhuoneet ja "oma toimisto"). Lisäksi siellä on studioita, työpajoja ja opetustiloja mm. uusien viestintäteknologioiden ja -välineiden käyttöön sekä sisällön tuottamiseen. Kansalaisten käytössä on kokous- ja ryhmätyötiloja.

Asiakkaat voivat tuottaa omia teoksiaan (kuten musiikkia, kuvia, tekstiä, multimediaa sekä näytelmiä ja esityksiä), julkaista ne tietoverkoissa tai luovuttaa ne kirjaston kokoelmaan.

Keskustakirjaston Kaupunkiverstas on yhteisöllinen Makerspace-työskentelytila. Käytössä on erilaisia valmistamisen, mallintamisen, oppimisen ja ideoinnin työkaluja ja -välineitä. Kaupunkiverstaalla voi suunnitella ja valmistaa uniikkia designia, 3D-tulosteita, korjata ja rakentaa esineitä ja järjestää työpajoja. Kaupunkiverstaalla konkretisoidaan ideoita, opitaan uutta, tehdään yhdessä ja tutustutaan uusiin laitteisiin ja teknologioihin.

Keskustakirjaston henkilökunnan työ ja tehtävät

Keskustakirjaston toiminta toteutetaan koko Helsingin kaupunginkirjaston verkoston yhteistyönä. Keskustakirjasto on kaupunginkirjaston henkilökunnan oppimiskeskus, josta tehtäväkierron kautta jaetaan uutta osaamista muualle verkkoon. Vastaavasti koko kirjastoverkoston henkilökunnan erityisosaamista hyödynnetään keskustakirjastossa.

Kirjastohenkilökuntaa tulee olemaan yhteensä noin 45. Tästä suurin osa, noin 37 henkilöä, on asiakaspalvelutehtävissä. Lisäksi rakennuksessa työskentelee noin 40 muiden alojen työntekijää: vahtimestarit, huoltohenkilöstö, logistiikan hoitajat, ravintolahenkilökunta ja yhteistyökumppaneiden henkilökunta. Henkilökunta työskentelee kolmessa vuorossa ja myös viikonloppuisin.

Toiminnan ensimmäisinä vuosina tarvittaneen erikseen palkattuja oppaita esittelemään kirjastoa koti- ja ulkomaisille ryhmille.

Keskustakirjasto ihmisille

- ***Avoin, ei-kaupallinen, julkinen tila – 2,5 miljoonaa käyntiä vuodessa***
- ***Tietoja ja taitoja toimivampaan yhteiskuntaan***
- ***Rikas kaupunkikokemus, tekijöinä kaupunkilaiset itse***
- ***Kirjan uusi elämä – lukemisen talo Töölönlahdelle***
- ***Älykkään arjen edelläkävijä***
- ***Kirjasto kaikille aisteille – joka päivä uusi ohjelma***

Keskustakirjaston tavoitteena on

- vastata kaupunkilaisten toiveisiin ja tarpeisiin
- tuoda itsenäisyyden juhluvuoden hankkeena sanataide Töölönlahdelle ja lisätä sivistyksen painoarvoa keskustassa
- saada kirjallisuus, lukeminen ja lukutaito nousuun
- tarjota tapahtumia sekä mahdollisuuksia oppimiseen ja elämyksiin
- lisätä kaupunkikeskustan viihtyisyyttä ja ehkäistä ongelmia ennalta
- tarjota kaupunkilaisille ei-kaupallinen, avoin ja turvallinen julkinen tila
- edistää kaupunkilaisten osallistumista ja palvelumuotoilua Helsingissä
- muodostaa uusien innovaatioiden ja niiden jakamisen tyyssija – käyttäjät ovat aktiivisia toimijoita, osallistujia ja sisällön tuottajia
- lisätä Helsingin houkuttelevuutta asuin-, opiskelu- ja vierailukaupunkina
- täydentää Töölönlahden näyttävien julkisrakennusten sarjaa
- palvella koko Suomen kirjastopalvelujen lippulaivana
- edistää uusien vientikelpoisten puurakentamistuotteiden sekä digitaalisten palvelujen syntymistä
- luoda kaupungille uusia kumppanuuksia

Keskustakirjasto on osuva symboli satavuotiaalle, tasa-arvoiselle ja luovalle Suomelle.

HELSINGIN KESKUSTAKIRJASTO

TILAVERTAILU 5.9.2014

Tilavertailu

*hum² kokonaishuoneala: ohjelmoitua ja ohjelmoimattomat huonealat***15754** m²*hym² hyötyala: toteutuneet tilaohjelma-alat***9768** m²

Tilojen lkm.	Tilaohjelman alat yht.	Toteutuneet alat
--------------	---------------------------	------------------

OHJELMOIDUT TILAOHJELMA-ALAT

9825 m²9768 m²

			9825 m ²	9768 m ²
1	Kohtaamisaula ja keskeiset yleisön palvelutilat		1150	1106
1.0	Eteistoiminnot	1	160,00	175
1.02	Asiakas WC:t	1	250,00	323
1.03.02	Vastaanotto ja neuvonta 1.krs	1	30,00	30
1.03.03	Valvomo	1	10,00	11
1.03.04	Asiakaspalvelupiste 1.krs	1	40,00	27
1.03.05	Yleisön skannaus ja kopiointi	1	20,00	14
1.03.06	Varausten noutoalue	1	50,00	28
1.04	Kohtaamis- ja oleskelualue	1	470,00	406
1.06	Pop-up -infopisteet (tilavaraus)	1	100,00	91
2	Taphtumatilat		1510,00	1295
2.01.01	Elokuvateatterisali	1	430,00	296
2.01.02	Projektorihuone	1	50,00	65
2.01.03	Lipunmyynti	1	10,00	22
2.01.04	Elokuvateatterin lämpiö	1	0,00	24
2.02.01	Monitoimisali	1	350,00	277
2.02.03	Monitoimisalin tuolivarasto	1	0,00	17
2.03	Kaluste- ja näyttämörekvisiitavarasto	1	150,00	137
2.05	Living lab	1	140,00	133
2.06	Kirjaston näyttelytila	1	120,00	101
2.07	Näyttelytila, vuokrattava	1	180,00	143
2.08	Näyttelytilojen lähivarastot	2	40,00	40
3	Ulkopuoliset palvelutilat		795,00	737
3.01	Kahvila (3. krs)	1	85,00	105
3.02.01	Kahvila-ravintola (1. krs)	1	215,00	204
3.02.02	Keittiö	1	90,00	88
3.02.04	Keittiön varastot	1	45,00	24
3.03	Yleinen sauna	1	240,00	224
3.04	Varaus liiketilalle	1	100,00	93
4	Aineistoalue ja siihen liittyvät tilat		2780,00	2459
4.01	Aineistoalue	1	1630,00	1591
4.02	Kiinteä asiakaspalvelupiste	0	0,00	13
4.02.1	Kiinteä asiakaspalvelupiste 3.krs	1	70,00	50
4.02.2	Kiinteä asiakaspalvelupiste 2.krs	1	70,00	30
4.03	Vuorovaikutustilat	7	210,00	108
4.04	Olohuoneet, ”oasikset”	10	500,00	431
4.05	Hiljaiset alueet	3	300,00	229

5	Oppiminen ja tekeminen		1970,00	2078
5.01.01	Lasten maailma	1	560,00	537
5.01.02	Lasten monitoimitila	1	0,00	67
5.01.03	Satuhuone	1	0,00	50
5.01.04	Lasten maailman varasto	1	10,00	23
5.01.05	Lasten maailman asiakaspalvelu	1	30,00	13
5.02	Työhuoneet (asiakkaille)	10	80,00	81
5.03.01	Oma toimisto-alue (asiakkaille): työtilat	1	100,00	104
5.03.02	Oma-toimisto: vertaisohjaajan työpiste	1	40,00	19
5.03.03	Oma toimisto: avotila	1	300,00	482
5.04.01	Musiikkistudio: soittotila	1	15,00	15
5.04.02	Musiikkistudio: rumpukoppi	1	5,00	10
5.04.03	Musiikkistudio: tarkkaamo	1	20,00	22
5.04.04	Musiikkistudio: Yleisstudio	2	40,00	38
5.05.01	Valokuvaus- ja videostudio	1	25,00	25
5.05.02	Video- ja audioeditointi	1	10,00	22
5.05.03	Video- ja audioeditointi	1	20,00	10
5.05.04	Digitointihuone	1	20,00	18
5.06.01	Makerspace: avotila	1	100,00	103
5.06.02	Makerspace: äänieristetty tila	1	40,00	39
5.06.03	Makerspace: varasto	1	10,00	9
5.07.01	Kuuntelu-, katselu- ja mediahuone	1	20,00	25
5.07.02	Pelitila / mediaspace	1	40,00	36
5.07.03	Pelitila / mediaspace: suljetut huoneet	3	30,00	26
5.07.04	Hiljainen huone	1	40,00	35
5.08	Opetus-, ryhmätyö- ja kokoontumistilat	0	0,00	52
5.08.01	Opetus-, ryhmätyö- ja kokoontumistilat: Lukusali	1	90,00	98
5.08.02	Opetus-, ryhmätyö- ja kokoontumistilat: Luokkahuone	1	55,00	58
5.08.04	Opetus-, ryhmätyö- ja kokoontumistilat: Tietokoneluokka	1	65,00	54
5.08.05	Opetus-, ryhmätyö- ja kokoontumistilat: Pienryhmätilat	3	105,00	99
5.08.06	Opetus-, ryhmätyö- ja kokoontumistilat: Pienryhmätila	1	10,00	19
5.08.07	Opetus-, ryhmätyö- ja kokoontumistilat: keittiö	1	30,00	36
5.08.08	Opetus-, ryhmätyö- ja kokoontumistilat: Suomen kielen oppimispiste	1	50,00	58
6	Henkilökunnan tilat		430,00	368
6.01	Toimistotilat	1	300,00	145
6.02	Taukotila	1	50,00	53
6.03	Puku- ja pesutilat	1	50,00	72
6.04	WC-tilat	1	30,00	10
6.05	Kokoustilat	1	0,00	88
7	Kirjaston logistiikka- ja aineiston käsittelytilat		480,00	447
7.01	Aineistovarastot	1	200,00	176
7.02	Palautusautomaattihuone	1	80,00	57
7.03	Aineiston käsittelytila	1	200,00	214

8	Kiinteistön tilat		710,00	802
8.01	Atk- ym. laitetilat	6	60,00	16
8.02	Valvomo ja palvelintila	1	50,00	71
8.03	Siivouskeskus	1	50,00	54
8.04	Siivoushuone	3	30,00	17
8.05	Jätehuone	1	60,00	58
8.06	Kiinteistöhoitovarasto	1	40,00	40
8.07	Huolto- ja lastausalue	1	400,00	521
8.08	Muuntamo	1	20,00	25
9	Muut hyötyalat		0,00	257
9.01	Mezzanine	1	0,00	146
9.02	Naulakkovarasto		0	11
9.07	Perhekirjasto		0	100

OHJELMOIMATTOMAT TILAOHJELMA-ALAT				5986,0 m²
3	Ulkopuoliset palvelutilat			26
3.02	Kylmätilat			26
8	Kiinteistön tilat			1103
8.09	IV-konehuone			966
8.11	LÄMPÖKESKUS			84
8.12	SPRINKLERIKESKUS			11
8.13	SÄHKÖ- PÄÄKESKUS			30
8.14	LÄMPÖKESKUS			13
9	Muut hyötyalat			16
9.05	LEIKKIPUISTON VARASTO			7
9.08	AV-LAITETILA			9
A	Liikennetilat			4067
A.01	HISSIT JA KULKUTILAT			4067
B	Tekniset tilat			786
B.01	TEKNISET TILAT, KUILUTILAT			786
X	Autoramppi			56
X.01	RAMPPI			56

OHJELMOIDUT TILAOHJELMA-ALAT KERROKSITTAIN				9768 m²
	1			1832
	1M			504
	2			2392
	3			2867
	3M			452
	K			1721

OHJELMOIMATTOMAT TILAOHJELMA-ALAT KERROKSITTAIN				5986 m²
	1			895
	1M			1040
	2			1389
	3			1059
	3M			562
	K			944
	K2			98

Rakennusosat ja tekniset järjestelmät

Liite 4

Rakennusteknilliset osat

	Uudisrakennus	Uusitaan kokonaan	Uusitaan osittain	Lisätään/laajennetaan	Korjataan	Säilyy ennallaan	Huomioita
Alueosat							
Maaosat		x					pilaanuneiden maiden kunnostus
Tuennat ja vahvistukset	x						tuennat ulotetaan kalliopintaan, kaivantoseinät vesitiiviit
Päällysteet	x						sulanapidettäviä kiveyksiä
Alueen varusteet, opasteet	x						
Alueen rakenteet, aidat, tukimuurit							
Pihavarastot, katokset, jätekatokset							
Talo-osat							
Perustukset							
Anturat	x						kalliovaraiset jatkuvat pilari- ja seinäanturat
Perusmuurit	x						vesitiiviit kellarin seinät
Salaojat	x						
Alapohjat							
Alapohjalaatat	x						kaaren vetotankona jälkijännitetty betonilaatta
Kanaalit	x						
Runko							
Kantavat seinät	x						rakennuksen jäykistys betoniseinillä ja kuiluilla
Pilarit, palkit	x						siltarakenteen muodostaa kaksi teräskaarta
Välipohjat	x						ontelolaatta
Yläpohjat	x						puu-elementti, kantava rakenne terästä
Julkisivut							
Ulkoseinät, julkisivupinnat	x						lasi, elementoitu puujulkisivu
Lämmöneristeet	x						
Ikkunat	x						pääosin kiinteät, avattavat osuudet sp-järjestelmässä
Ulko-ovet, lukot	x						
Vesipellit	x						
Julkisivuvarusteet	x						
Ulkotasot							
Parvekkeet	x						kansalaisparveke, kolmas kerros
Katokset	x						
Vesikatot							
Vesikattorakenteet, vesikatteet	x						puu-elementti, Ve 1:80 kate
Räystäärakenteet	x						
Vesikourut, syöksytorvet	x						sisäinen vedepoisto
Kattoikkunat	x						integroidut savnpoistoluukut
Muut rakennusosat							
Tilaosat							
Tilan jako-osat							
Väliseinät	x						yleisötiloissa siirtoseiniä
Lasiväliseinät	x						
Kaiteet	x						
Palo-ovet	x						
Väliovet, erityisovet	x						
Lukitus	x						

Liittymät							
Kaukolämpöliittymä	X						
Vesiliittymä	X						
Viemäriliittymä	X						

Rakennusautomaatiojärjestelmät

Uudisrakennus

Huomioita

Rakennusautomaatiojärjestelmä							ks. Sähköjärjestelmät
Savunpoiston ohjausjärjestelmä							ks. Sähköjärjestelmät
Palopeltienohjausjärjestelmä							ks. Sähköjärjestelmät

Sähköjärjestelmät

Uudisrakennus

Huomioita

Asennus- ja apujärjestelmät							
Kaapelihiyllyjärjestelmät	x						
Johtokanavajärjestelmät	x						
Lattiakanavajärjestelmät	x						
Ripustusjärjestelmä	x						
Läpiviennit	x						
Yhteiskäyttöiset putkitusjärjestelmät	x						
Sähkön tuotantojärjestelmät							
Sähköliittymä	x						10kV- Keskijänniteliittymä
Aurinkovoimayksiköt							Ei toteuteta
Dieselveimayksiköt							Ei toteuteta
Sähköenergian pääjakelu							
Muuntamo ja keskijännitekojeisto	x						kuluttajamuuntamo
Pääkeskuksen syöttöjärjestelmät	x						
Pääkeskukset	x						
Maadoitukset	x						
Loistehon kompensointilaitteet							Varaus myöhemmälle hankinnalle
Yliaaltojen suodatuslaitteet							Varaus myöhemmälle hankinnalle
Ylijännitesuojat	x						
Keskusten väliset syöttöjärjestelmät	x						Pääjohdot
Sähkön jakokeskukset	x						
Laitteiden ja laitteistojen sähköistys							
Kiinteistön laitteet ja -laitteistot	x						
LVI-laitteet ja -laitteistot	x						
Käyttäjän laitteet ja -laitteistot	x						
Sähköliitännäisjärjestelmät							
Pistorasiat	x						
Kosketinkiskojärjestelmä	x						
Jakelukiskojärjestelmät							
Lattiarasiat ja -pistorasiapylväät	x						
Autolämmityspistorasiat							
Pistorasiakeskukset	x						
Valaistusjärjestelmät							
Valaistusohjausjärjestelmä	x						ohjaa myös mm pimennysverhoja
Sisävalaistusjärjestelmä	x						

Ulkovalaistusjärjestelmä	x						
Aluevalaistusjärjestelmä							
Julkisivuvalaistusjärjestelmä							
Esitysvalaistusjärjestelmä							Liitännävaraukset toteutetaan
Sähkölämmitysjärjestelmät							
Lattialämmitykset	x						Vain mukavuuslämmitys ellei vesikiert.
Sadevesijärjestelmien lämmitys	x						
Putkistojen saattolämmitys	(x)						Tarvittaessa, minimoidaan
Sulanapitojärjestelmät							Ei sähköisiä
UPS-jakelujärjestelmä							
UPS jakelu laitteistoon	x						
Turvavalaistusjärjestelmät							
Poistumisvalaistus	x						
Muut järjestelmät							
Häiriötön potentiaalintaus	(x)						Tarvittaessa esim studiot , elokuvateatteri
Tietotekniset järjestelmät							
Antennijärjestelmä	x						
Yleiskaapelointijärjestelmä	x						
Puhelinjärjestelmä	x						
Ovipuhelinjärjestelmä	x						
Lähiverkkojärjestelmä	x						
GSM-sisäverkon kaaapelointi	(x)						Operaattoreiden toteutus
Tilakohtaiset kuva- ja äänijärj.							
AV-järjestelmä	x						
Merkinanto- ja kutsujärjestelmät							
Ovikellojärjestelmä							
Varattuvalojärjestelmä	(x)						Osa yleisvalaistusta
Sisäänpyyntöjärjestelmä							
Avunpyyntöjärjestelmä	x						Inva-WC:t
Vuoronumerojärjestelmä							
Tiedotus- ja näyttöjärjestelmät							
Ajannäyttöjärjestelmä	x						
Informaatiopalvelujärjestelmä	x						
Opastevalojärjestelmä	x						
Tilaturvallisuusjärjestelmät							
Sähkölukitusjärjestelmä	(x)						Sisältyy kulunvalvontajärjestelmään
Kulunvalvontajärjestelmä	x						
Murtoilmaisinjärjestelmä	x						
Ryöstöilmaisujärjestelmä	(x)						Sisältyy murtoilmaisinjärjestelmään
Kameravalvontajärjestelmä	x						
Henkilöturvallisuusjärjestelmä							
Paloturvallisuusjärjestelmät							
Paloilmoitinjärjestelmä	x						
Palovarointijärjestelmä							
Savunpoiston ohjaus ja valvontajärj	x						
Savusulkujärjestelmä	x						
Palo-ovien ohjaus- ja valvontajärj.	x						
Poistumishälytys- ja turvakuulutusjärj	x						
Viranomaisjärjestelmät							
Viranomaisjärjestelmät	(x)						Virve erillishankinta tarpeen mukaan
Automaatio- ja mittausjärjestelmät							
Rakennusautomaatiojärjestelmä	x						kaapelointi sähköissä
Sähköenergian mittausjärjestelmä	x						

KESKUSTAKIRJASTON HANKESUUNNITELMA
LIITE 5, VIITESUUNNITELMAT

ALA

Keskustakirjaston arkkitehtuuri perustuu rakennuspaikan ja tulevaisuuden kirjastotoimintojen kohtaamiseen kolmella eri tasolla.

Elämää sykkivä Helsingin keskusta jatkuu saumattomasti rakennuksen maantasokerroksessa. Kynnyksetön tilasarja toimii pienten ja suurten tapaamisten ja tapahtumien näyttämönä. Elokuvateatteri ja monitoimitali voidaan rajata tapahtumakäyttöön tai hyödyntää osana maantason aula- ja kirjastotilaa. Maantason läpi kulkemalla saa helposti pikaisen läpileikkauksen kirjaston tarjonnasta. Kirjastorakennus kaartuu maantasokerroksen ylle dramaattisena siltamaisena rakenteena, jota verhoaa kaartuva, veistoksellinen puupinta. Rakenteen ansiosta maantasokerroksen avoimella yleisöalueella ei ole lainkaan rajoittavia pilareita tai muita kiinteitä rakenteita.

Keskustakirjaston ylin kerros tunnetaan nimellä Kirjataivas. Se on valtava avoin maisema, jossa perinteisen kirjaston parhaat puolet kohtaavat nykyteknologian ja nykyaikaisen huippukirjaston mahdollisuudet. Rauhallinen, ylevä ja hiljainen tunnelma houkuttelee lukemaan, oppimaan, nauttimaan ja ajattelemaan. Helsingin keskusta avautuu katkeamattomana panoraamanäkymänä kaikkiin ilmansuuntiin. Kirjataivas rajautuu ylöspäin päistään ylöspäin kaartuvan puulattian sekä aaltoilevan, pilvimäisen valkoisen katon väliin.

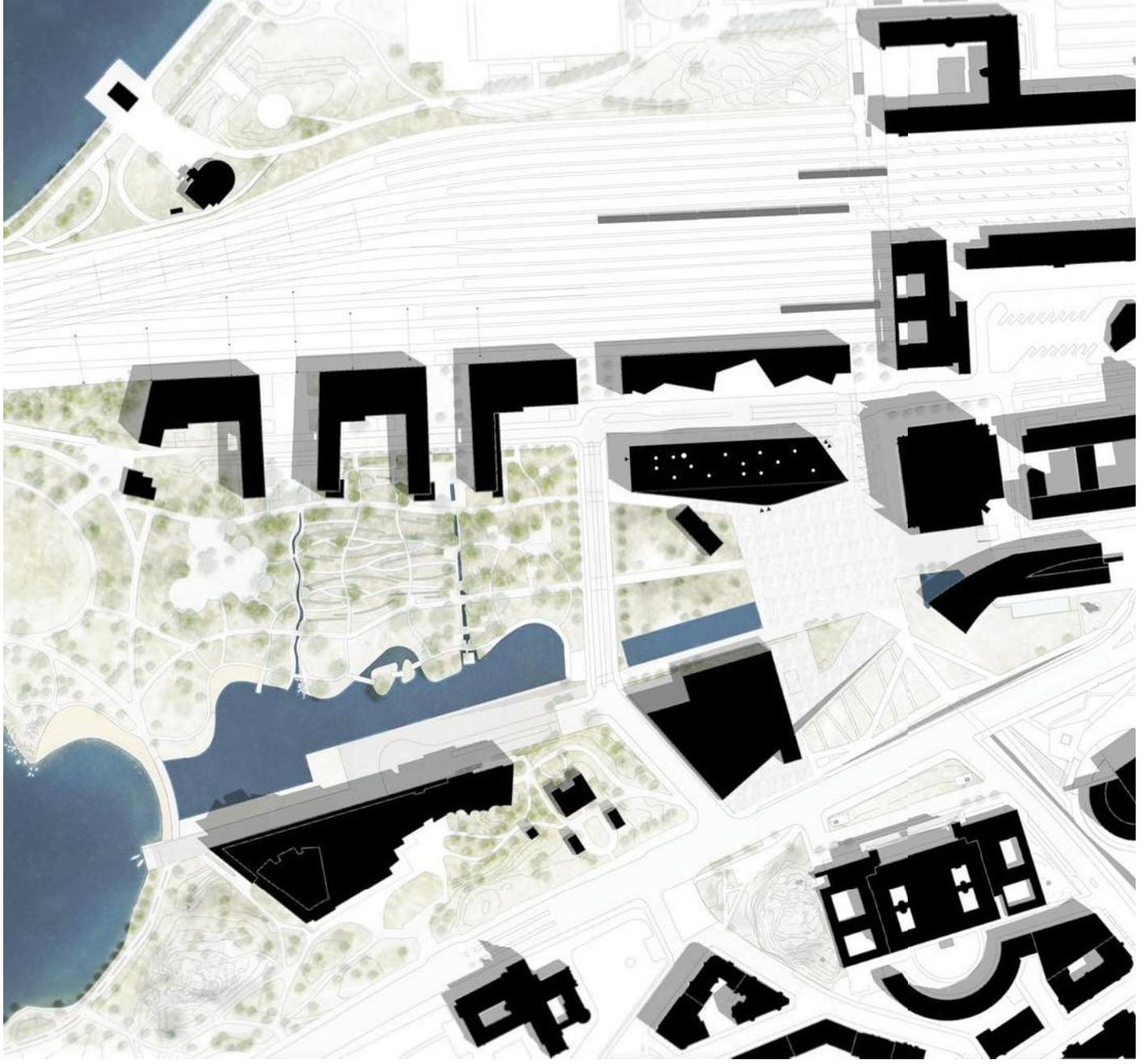
Kahden pääkerroksen väliin sijoittuu kirjaston keskeisin kerros Nörttivintti, jonka jännittävän muotoiset huoneet ja tilat sijoittuvat siltarakenteen ristikoiden, ilmanvaihtokonehuoneiden ja teknisten asennusten kanssa lomittain muodostaen soppia ja suljettavia, muunneltavia tiloja. Keskikerrokseen sijoittuvat melua aiheuttavat ja täyttä hiljaisuutta vaativat yksittäiset toiminnot, jotka eivät pääse oikeuksiinsa avoimissa yhtenäisissä kerroksissa.

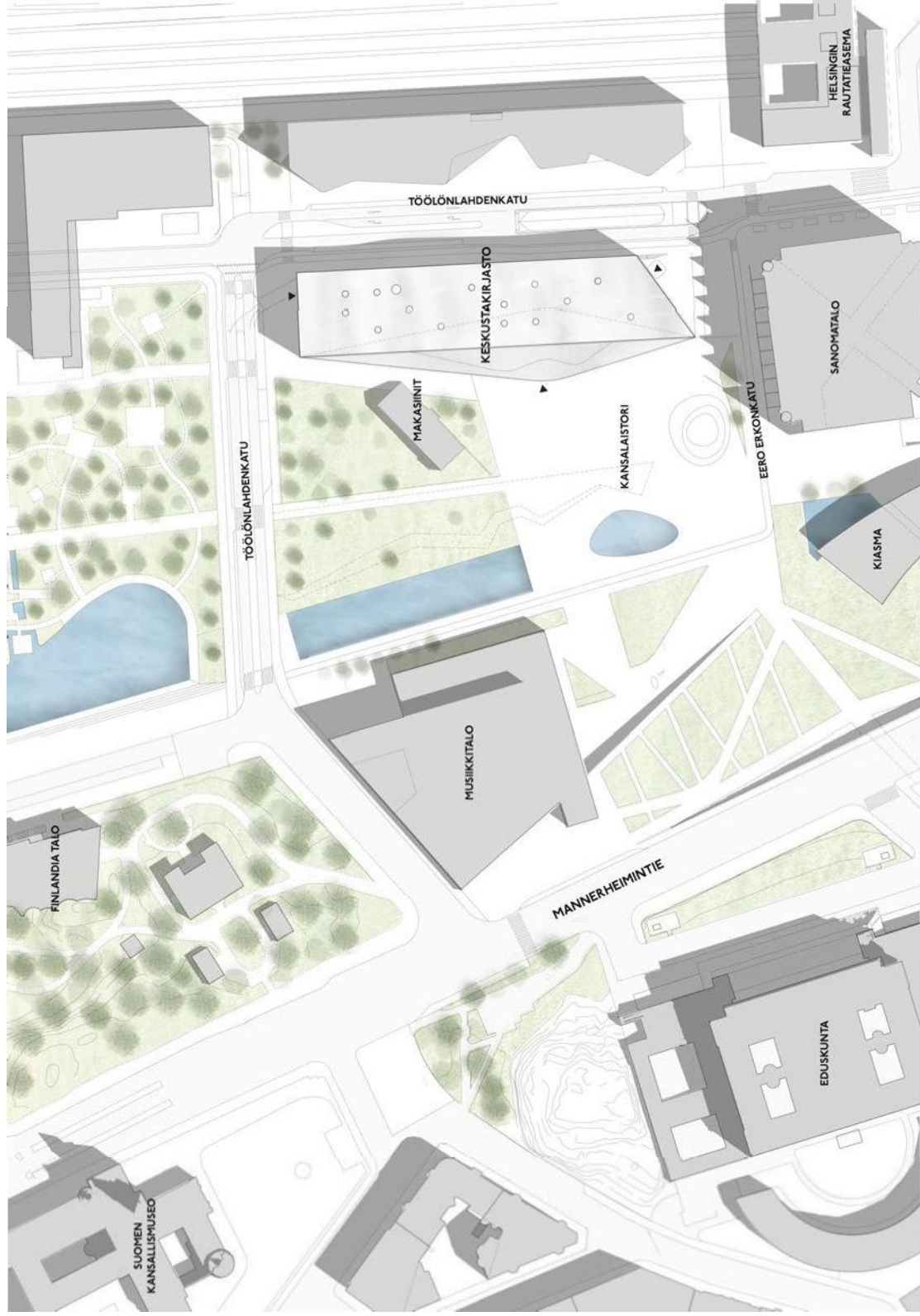
Puinen suurmuoto kaartuu Kansalaistorin ylle muodostaen merkittävän katetun ulkotilan joka auttaa kirjaston toimintojen ja tunnelman limittymistä aukiolle. Puumuodon yläpinta on Kirjataivaan lattia, joka jatkuu katoksen ylle Kansalaisparvekkeena. Tämä korkealla sijaitseva terassi on mainio paikka tarkkailla keskustan vilinää kirjan tai lukulaitteen kanssa.

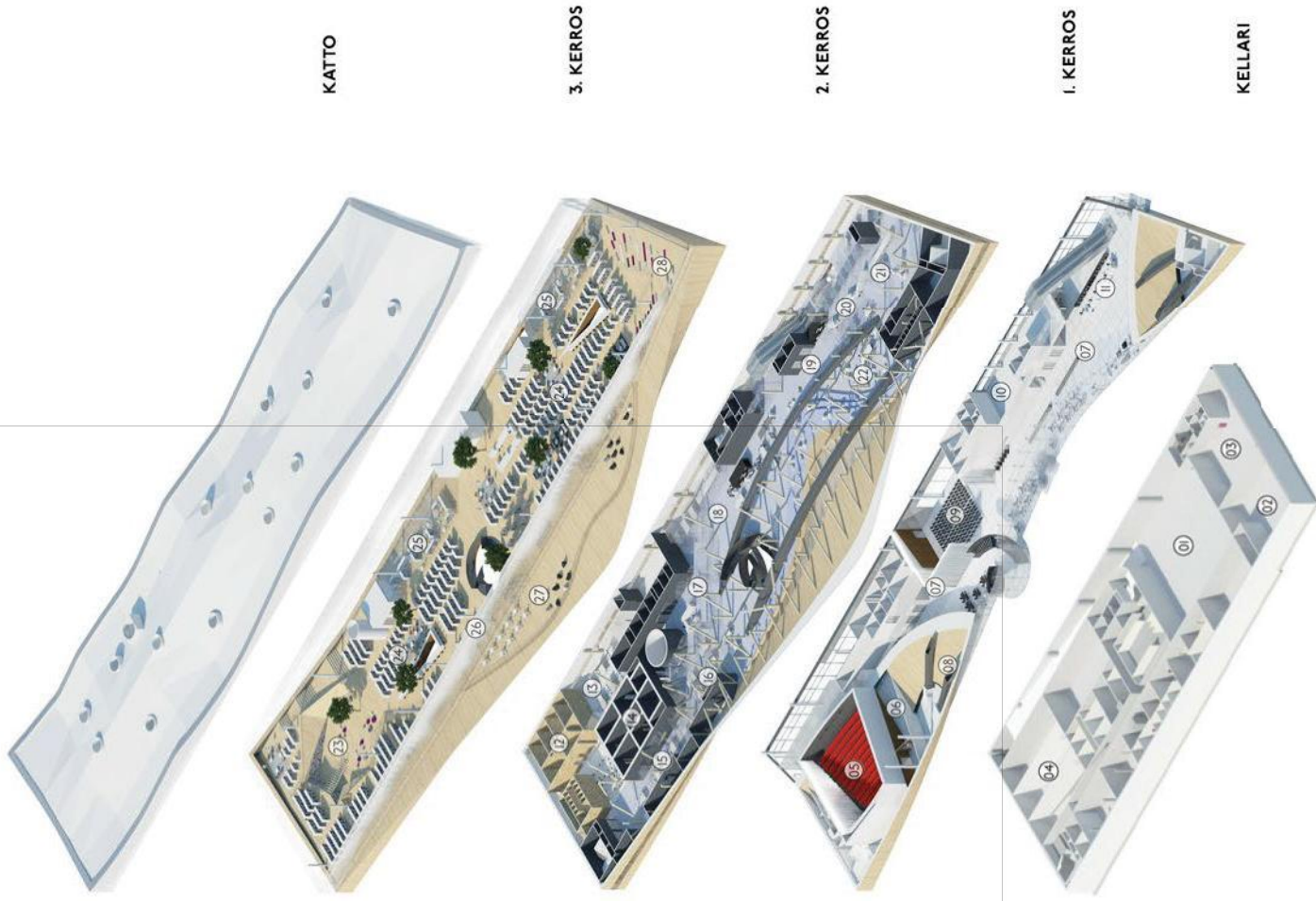
Keskustakirjastolla on kolme yleisösisäänkäyntiä: eteläinen, pohjoinen, sekä pääsisäänkäynti Kansalaistorille länteen. Rakennus avautuu suoraan katu-, aukio- ja puistotiloihin tukien virikkeellisen rakennetun kaupunkitilan kehittymistä Töölönlahdella.

Rakennuksen huolto ja aineistologistiikka on keskitetty kellarikerrokseen. Maanpäällisissä kerroksissa on erittäin vähän yleisöltä suljettuja hallinto- tai varastotiloja. Keskustakirjasto on kuin valtava paviljonki: kolme kerrosta kaikilla joka päivä avointa julkista tilaa.

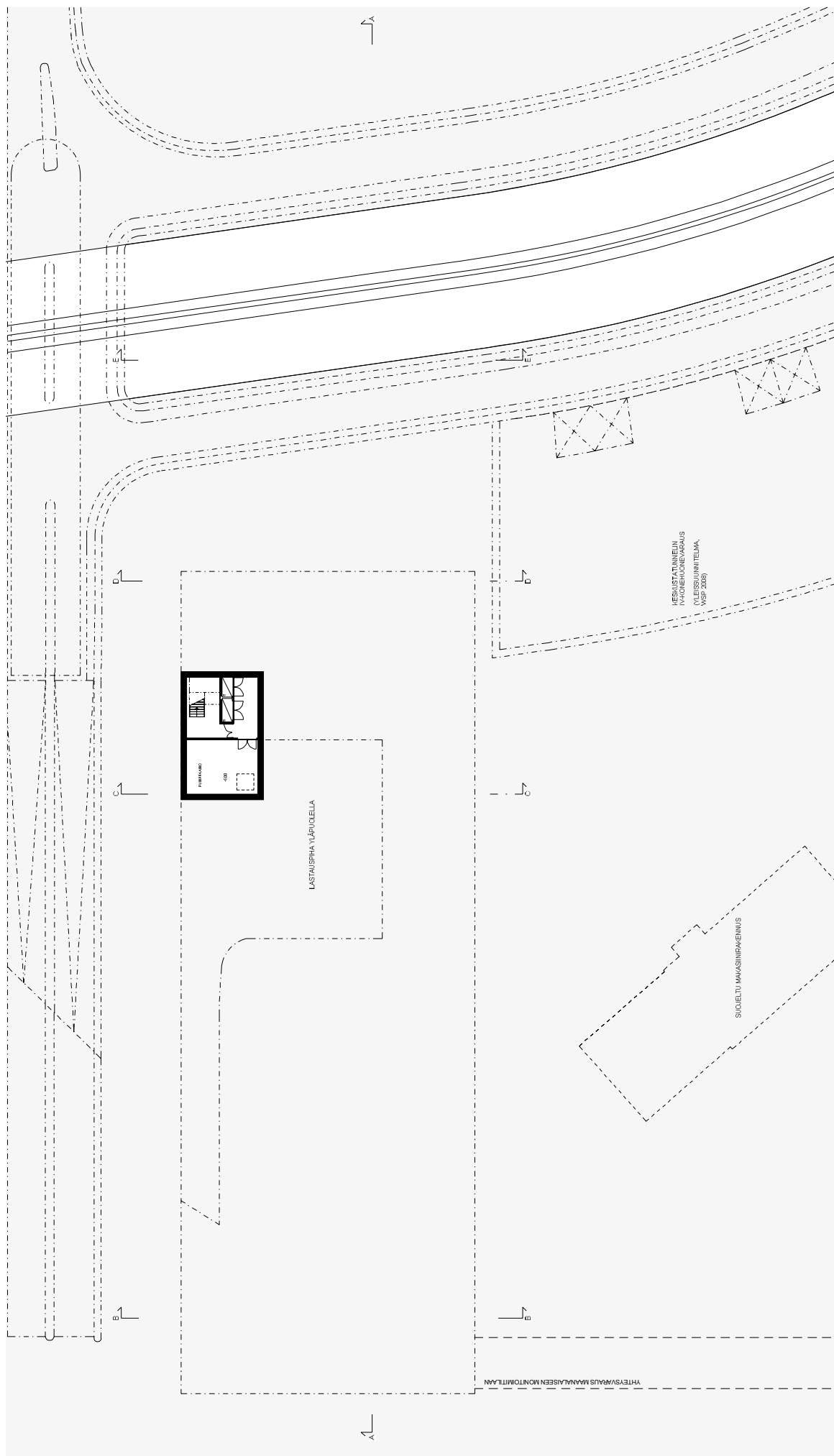
Hankesuunnitteluvaiheen aikana syntyneitä kuvamateriaalia löytyy sivustolta www.keskustakirjasto.fi

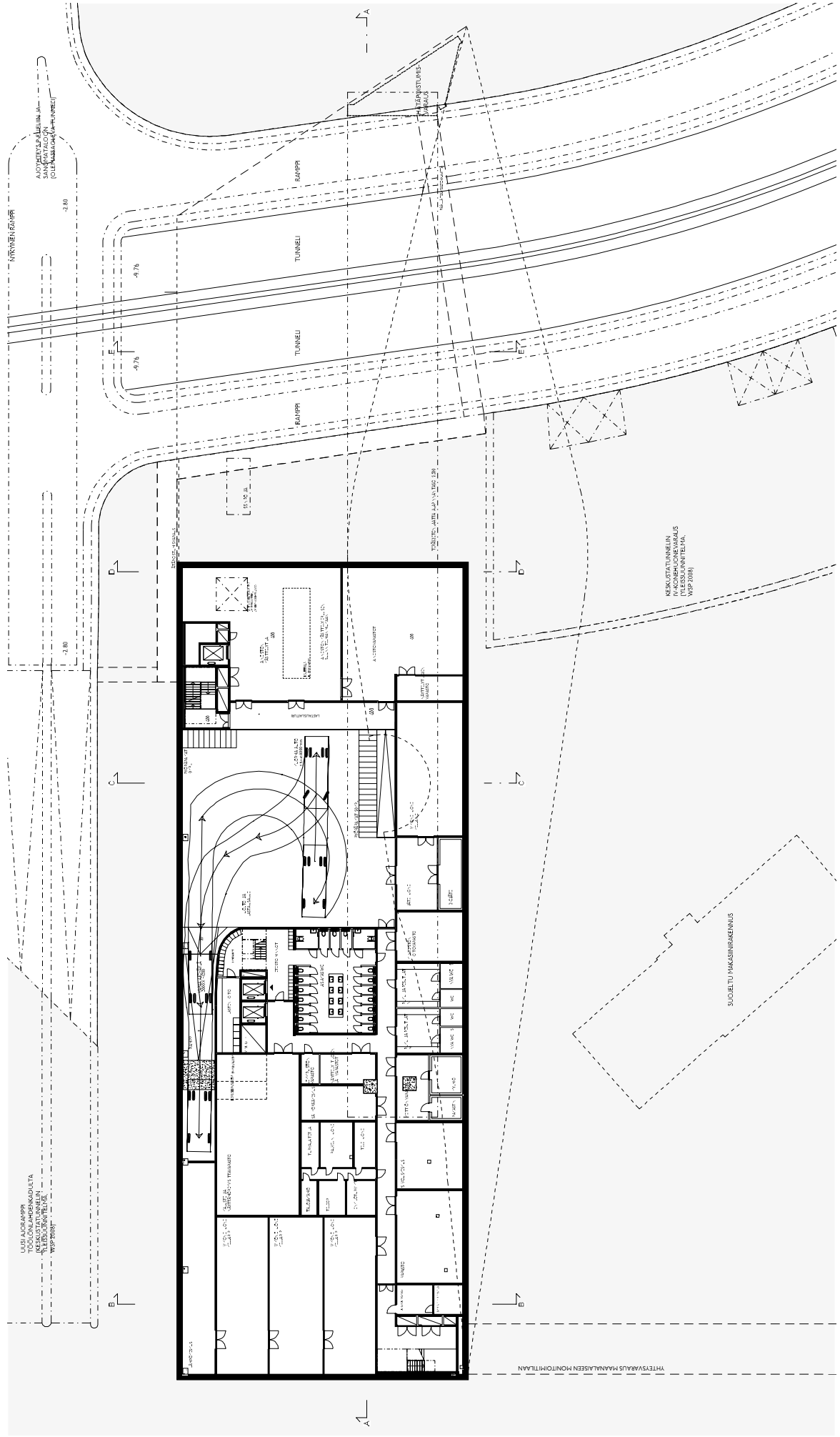

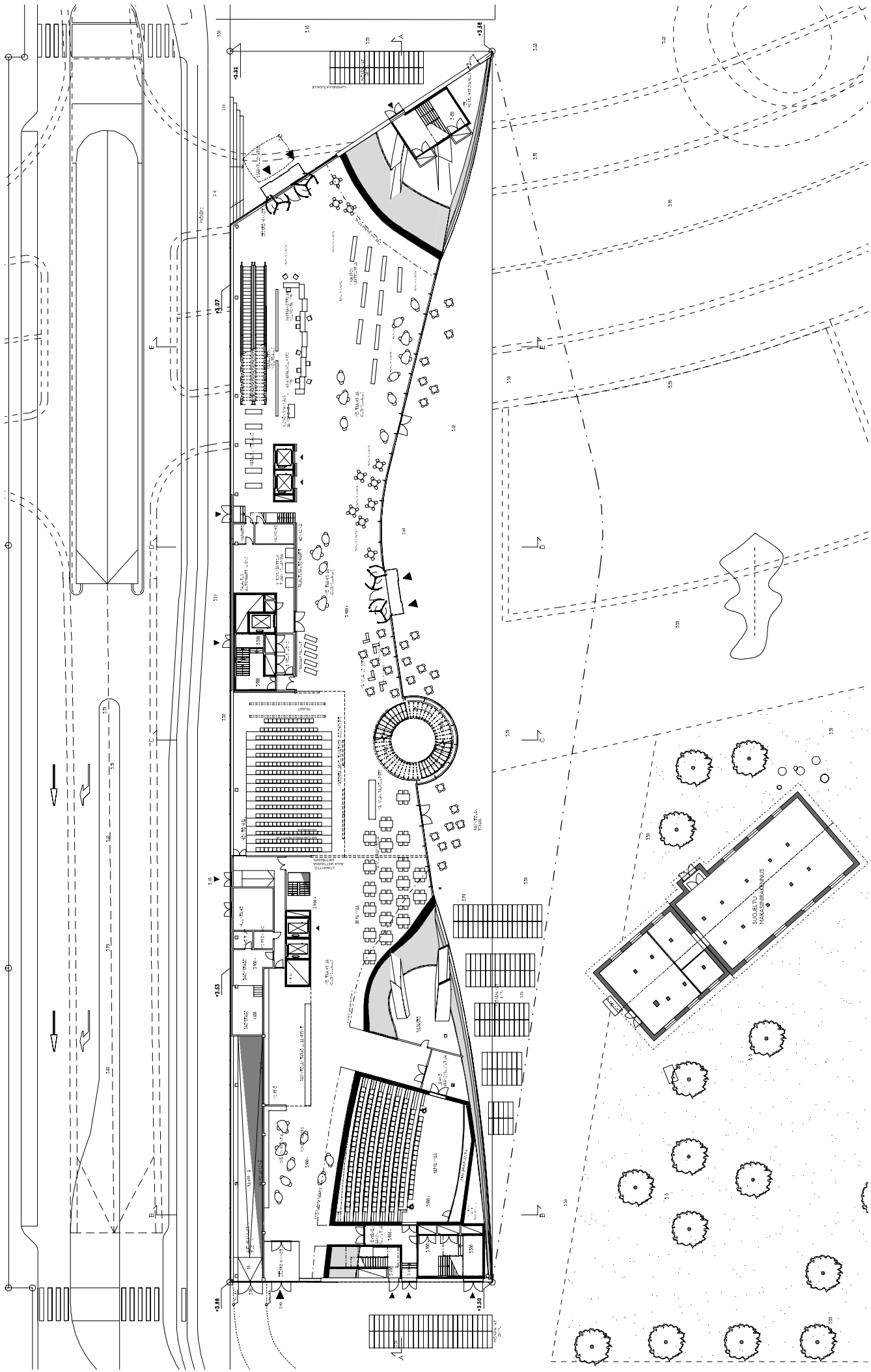

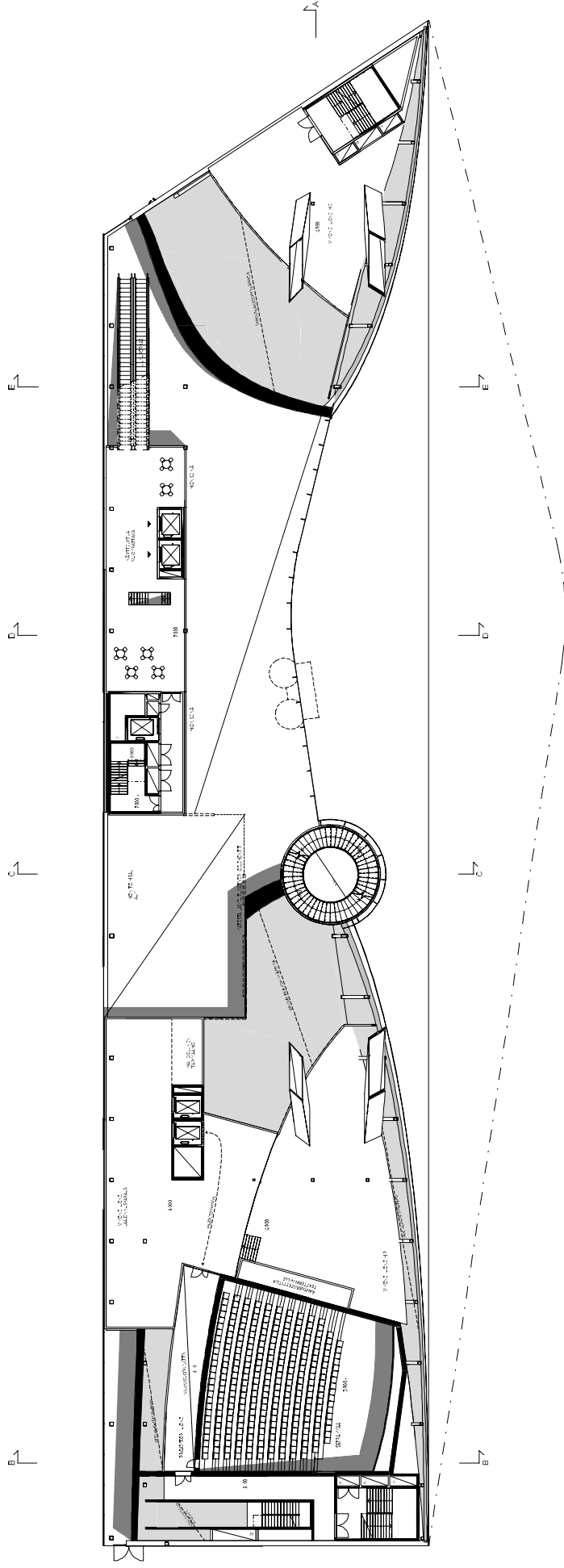
- 01 - Huolto- ja lastausalue
- 02 - Arneistovarasto
- 03 - Arneistonkäsittely
- 04 - IV-Konehuone
- 05 - Elokuvateatteri
- 06 - Lipunmyynti
- 07 - Kohtaamisalue
- 08 - Kahvila-Ravintola
- 09 - Monitorimisali
- 10 - Galleria
- 11 - Näyttelytoiminnot
- 12 - Sauna
- 13 - Toimistot
- 14 - Studiot
- 15 - Luokat
- 16 - Ryhmitilat
- 17 - Pelitilat
- 18 - Makerspace
- 19 - Asiakaspalvelu
- 20 - Työhuoneet
- 21 - Living Lab
- 22 - Lukusali
- 23 - Lasten maailma
- 24 - Arneistoalueet
- 25 - Hiihtäjät alueet
- 26 - Kahvila
- 27 - Kansalaisparveke

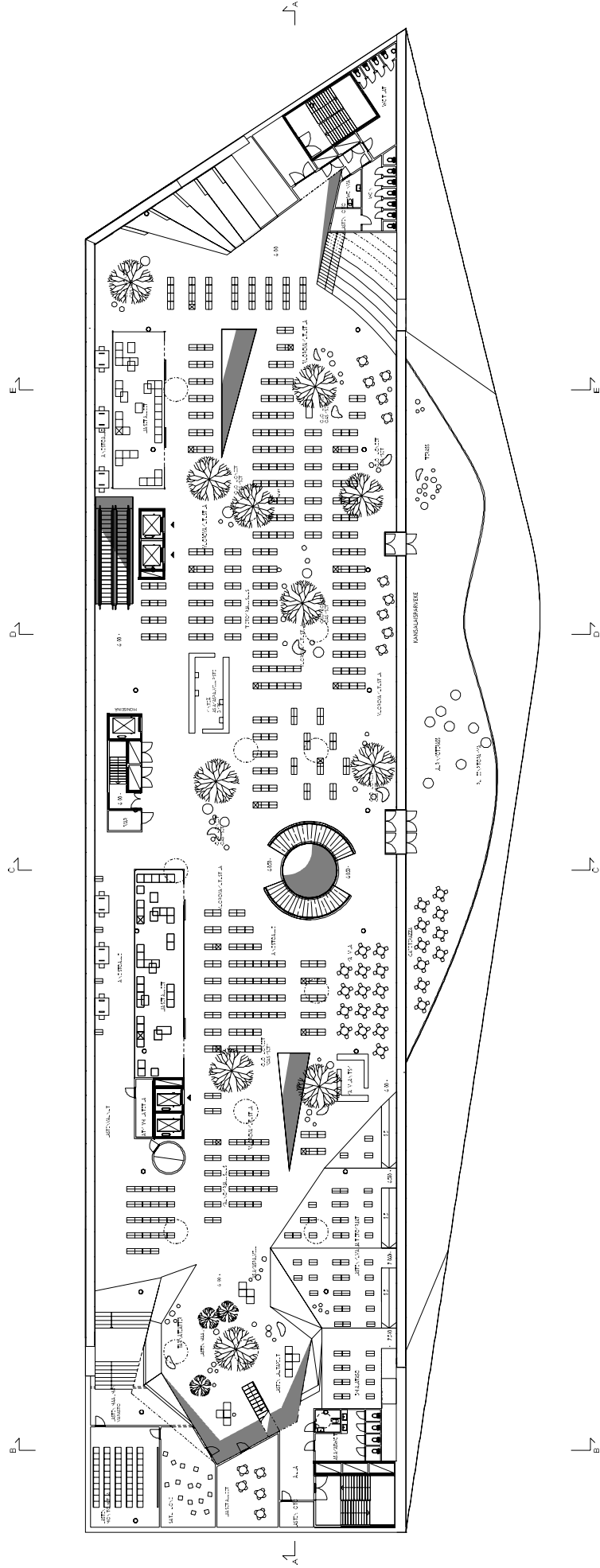

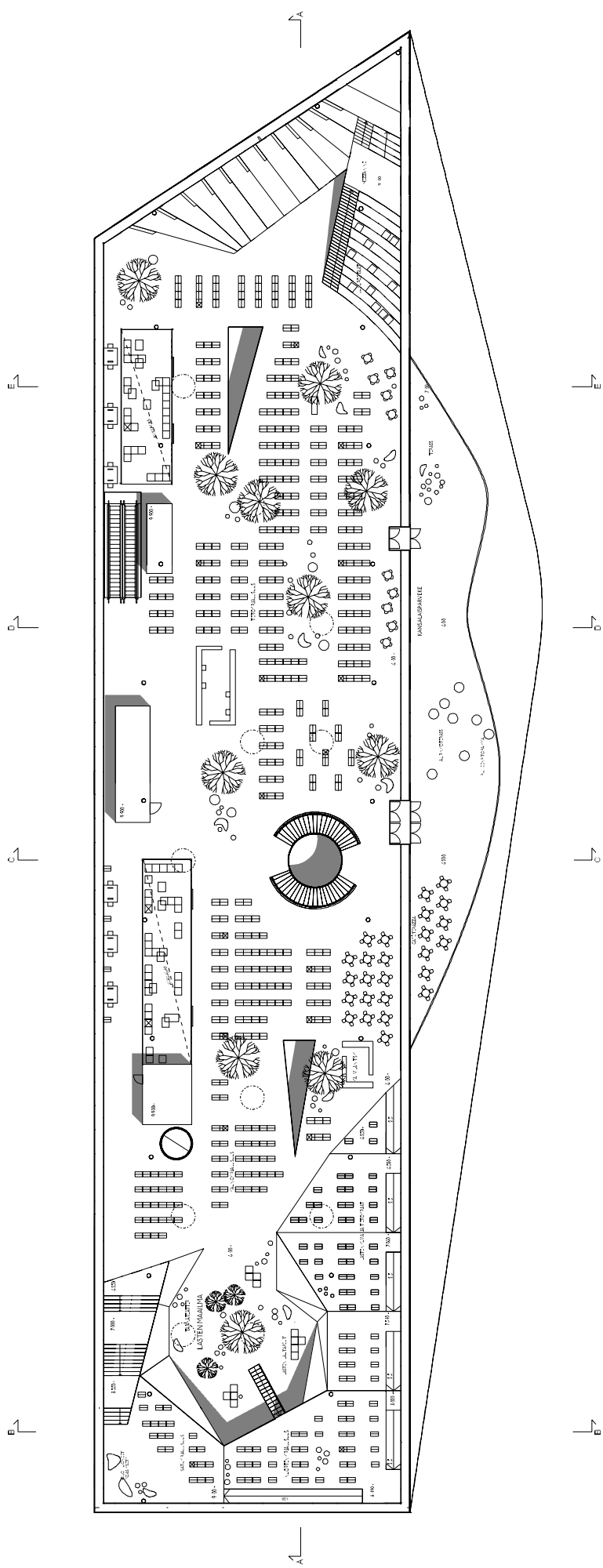

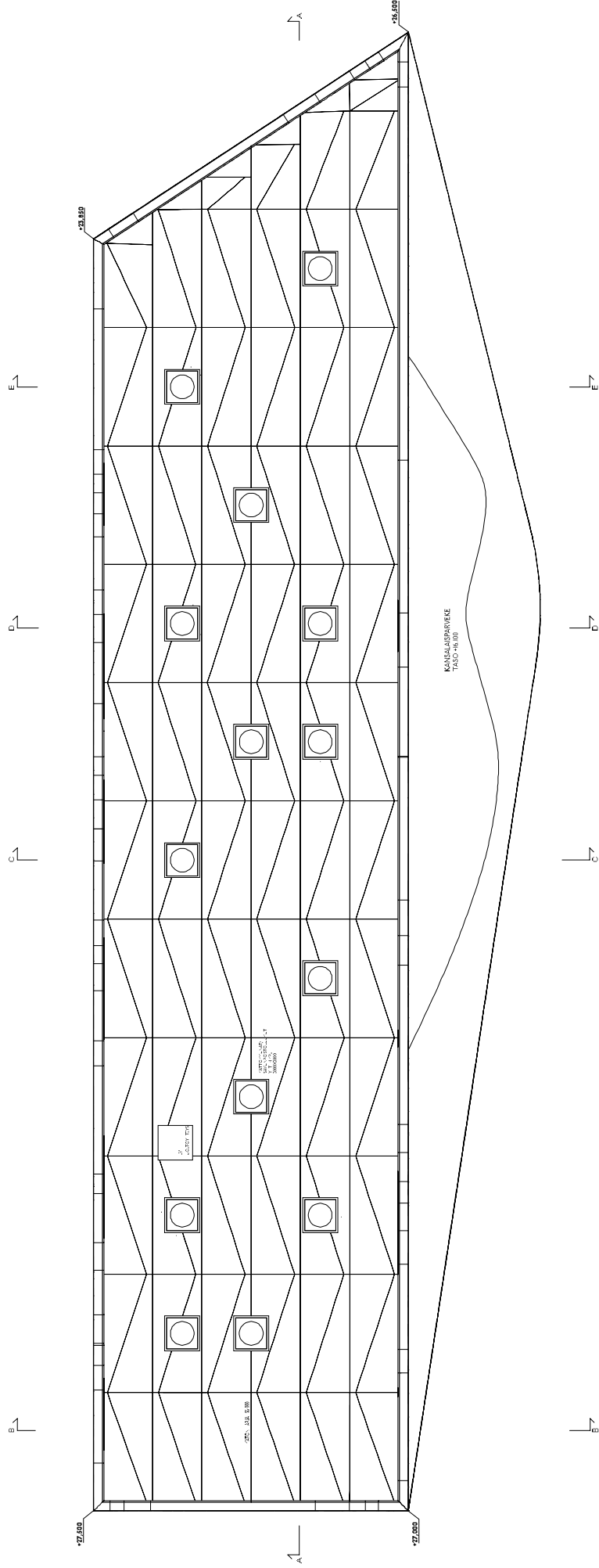

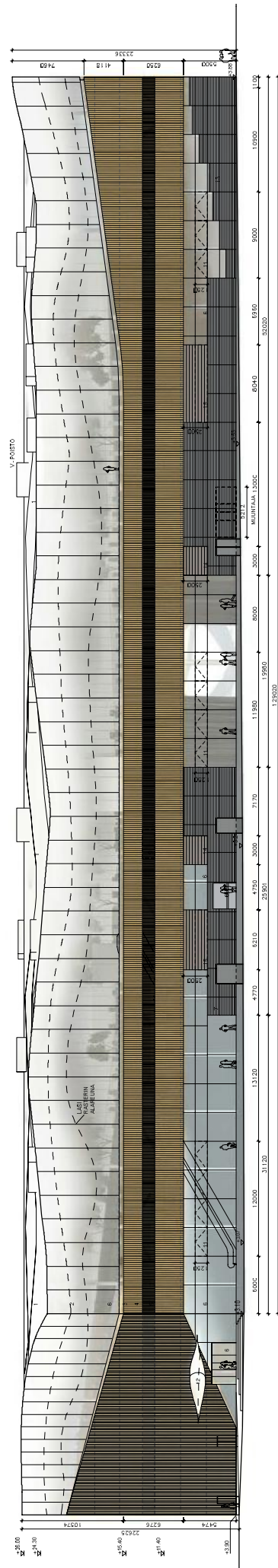
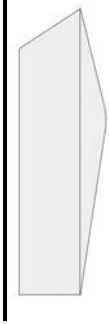

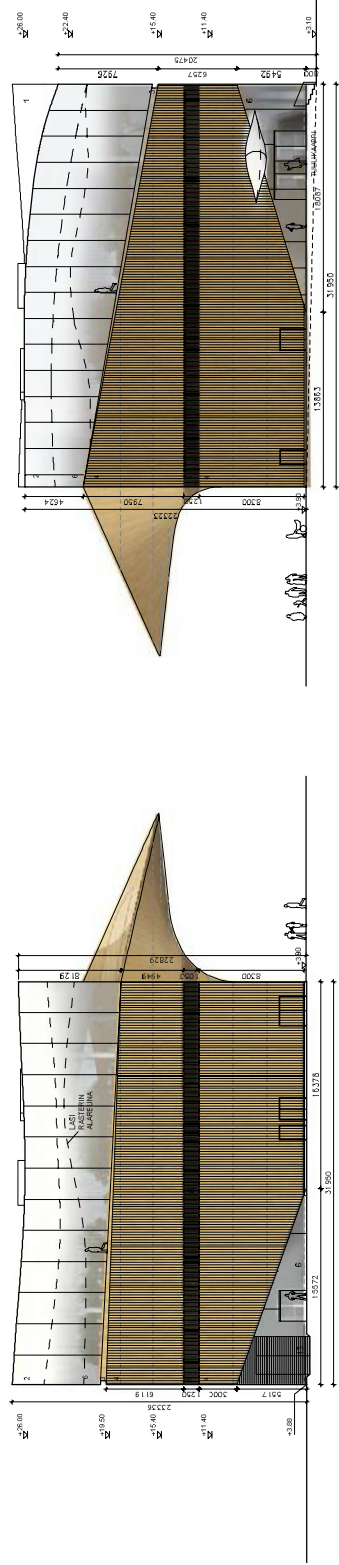
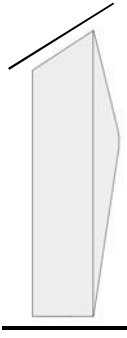

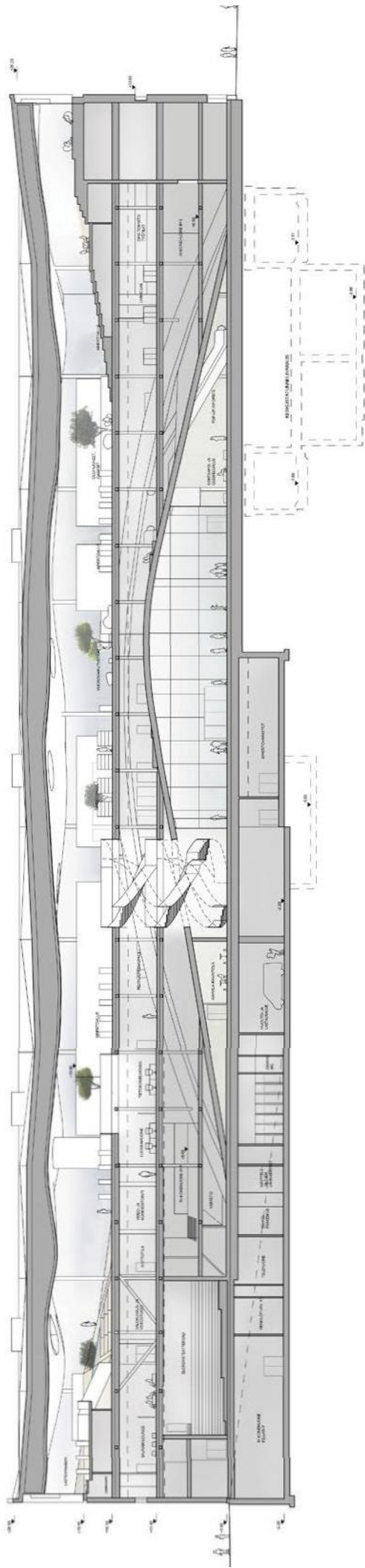
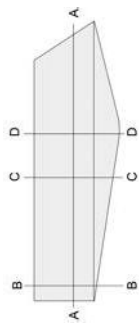
JULKISIVUPATERIAAILT

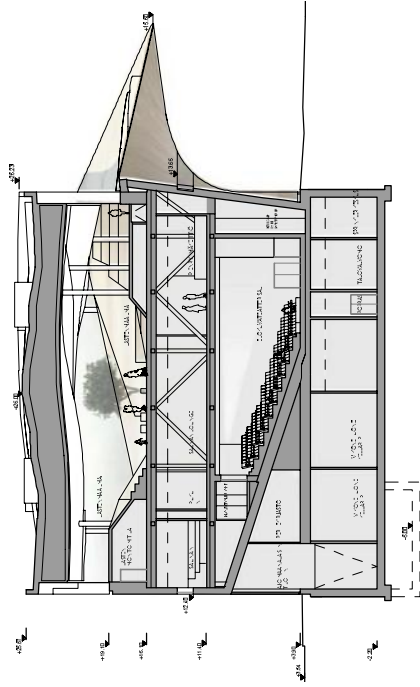
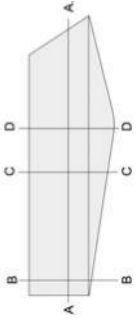
1. FERRI VALONEN
2. KESKIKIRJASTON KÄSITTELYALUE, RITTOPOSSENTTI YLHÄLTÄ ALASLUUKUVAISTUO...0%
3. ALUPHILISALEIKKO, TUUPPAIN HARMAA
4. LAUDOTUS, VALKASTUJA ÖLJYKÄNTÖITÄ (SÄÄLÄ PALONSUOLAJAKATTU)
5. HARVALAUDOTUS, TAFANALASI / IV-SALEIKKO
6. ALUPHILIN HARJATTU JA LUONNONVÄRIIN LOKSOTU
7. HARVALAUDOTUS - IV - POISTOLASALEIKKO
8. HARVALAUDOTUS - IV - TUOLITPAKALTIKKO
9. SAVANPOSTIKUNIA
10. "HELLUNPALLO" - SISÄNTUOKATOS
11. LUSHI - SALEIKKO
12. TUOLITPAKALTIKKO - IV-POISTO
13. AL-SALEIKKO - SF

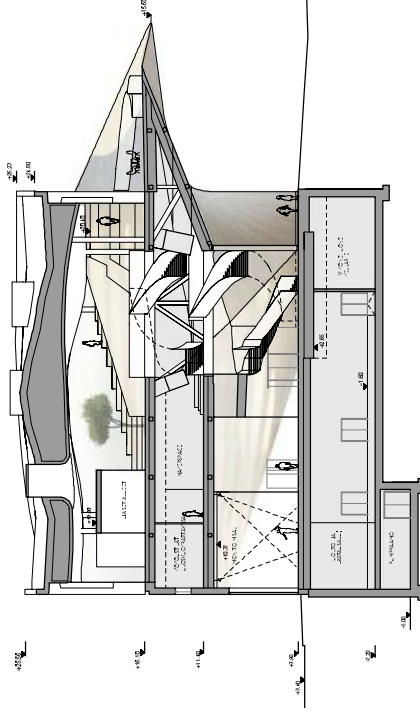
JULKISMATERIAALIT:

1. KIVI VALKONEN
2. LASI VALKONEN KERÄTTÄVÄN PÄSTÄPAINATUS, PEITTOPIKENTTI YHÄÄLTÄ ALAS LUUKUVASTITIIO, 0%
3. ALUMINISÄLEIKKO, TURKIN HARMAA
4. LAUDOITUS VALKEASTI JA OJUPIKENTTI (SÄÄLÄ PALONSUOJALMATTU)
5. LAUDOITUSVAIHTO, HARMAA LASI/IV-SÄLEIKKO
6. LASI
7. ALUMINI HARJATTU JA LUONNONVÄRIN ELOKSSITU
8. HARVA LAUDOITUS - IV - POKKOPÄSÄLEIKKO
9. HARVA LAUDOITUS - IV - TUUSNPÄSÄLEIKKO
10. LASI - SÄLEIKKO

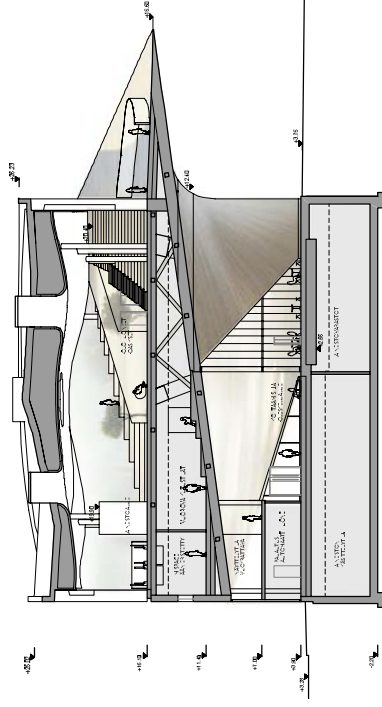

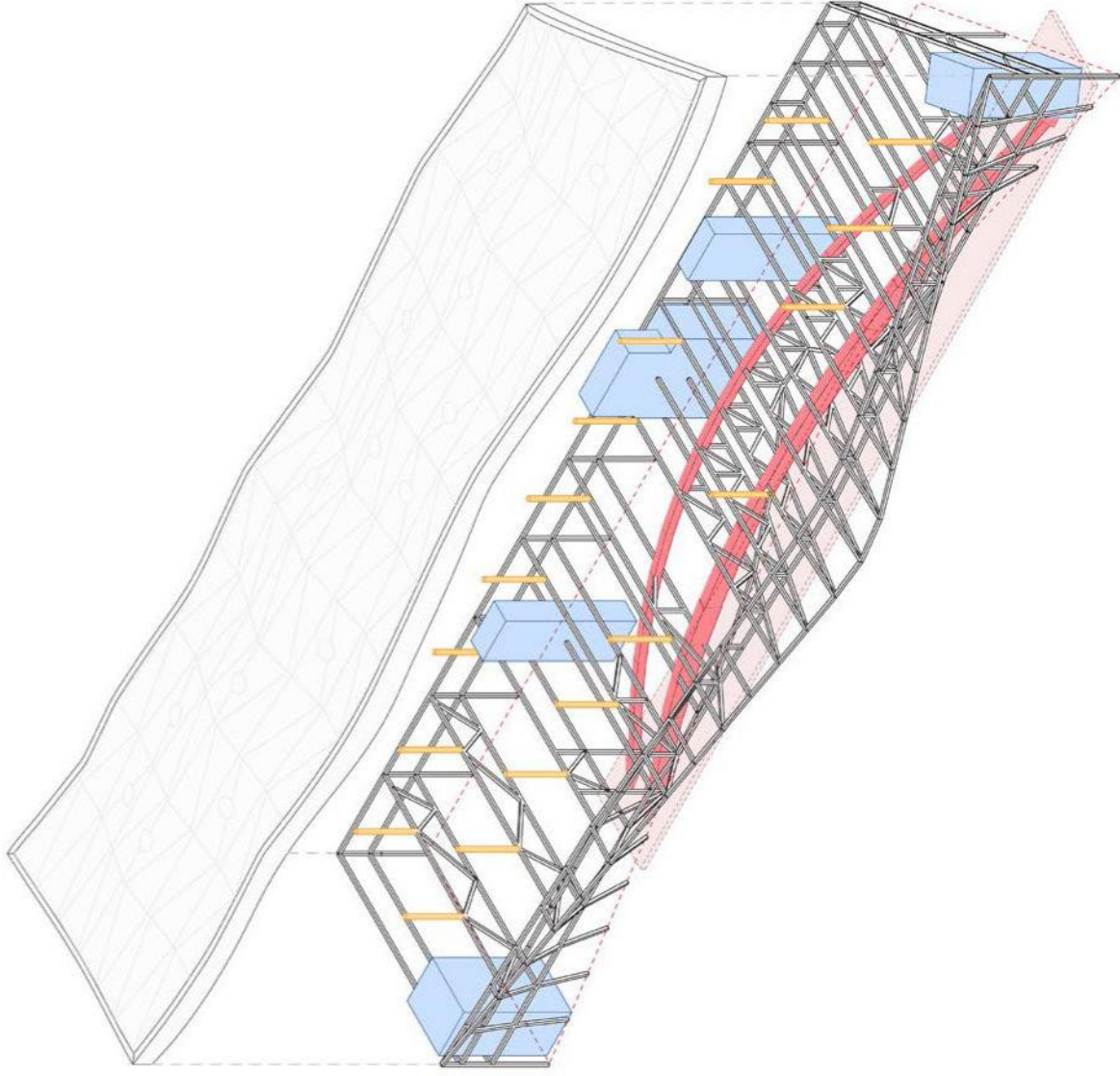
LEIKKAUS B-B

LEIKKAUS C-C

LEIKKAUS D-D

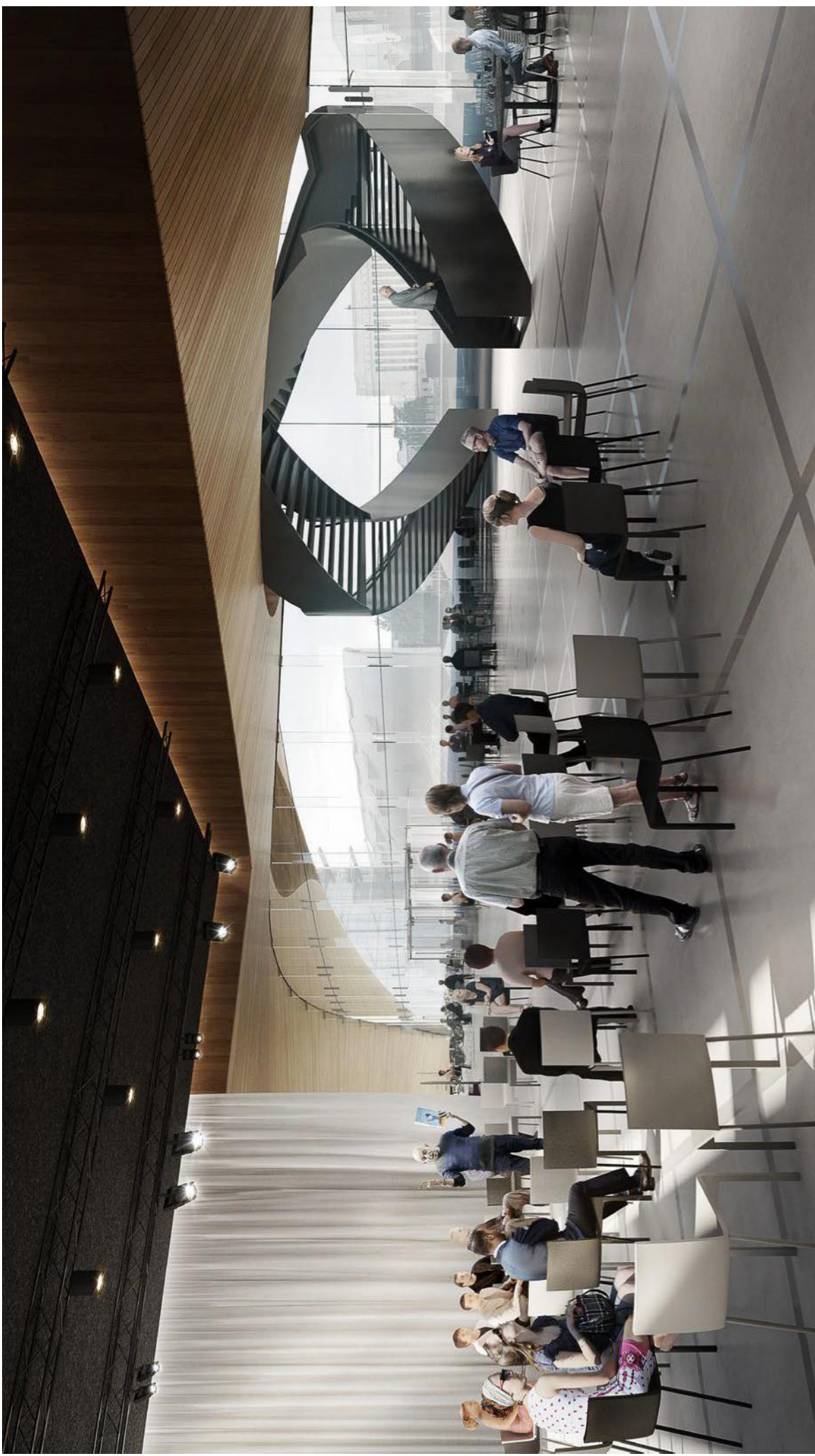

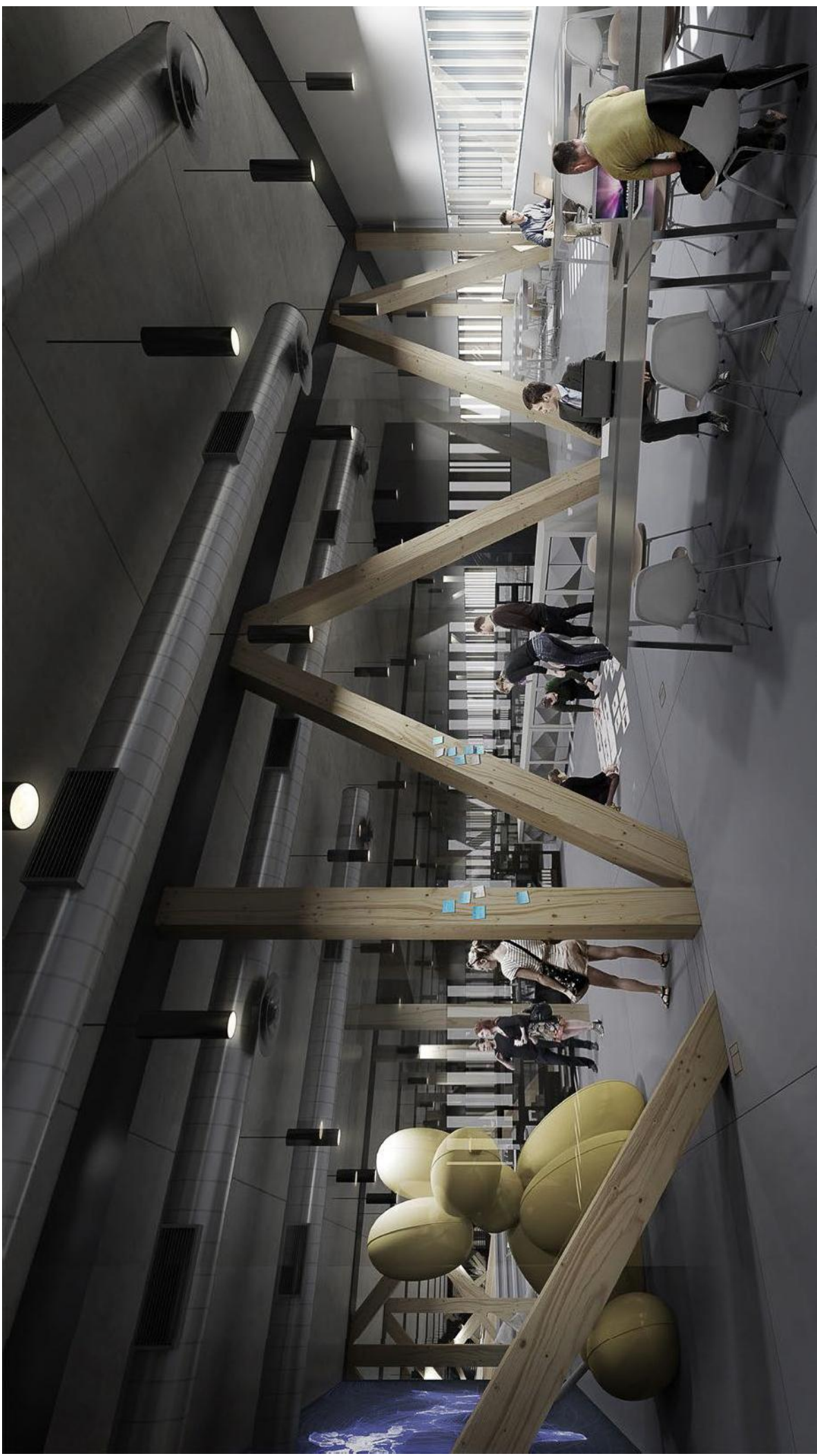

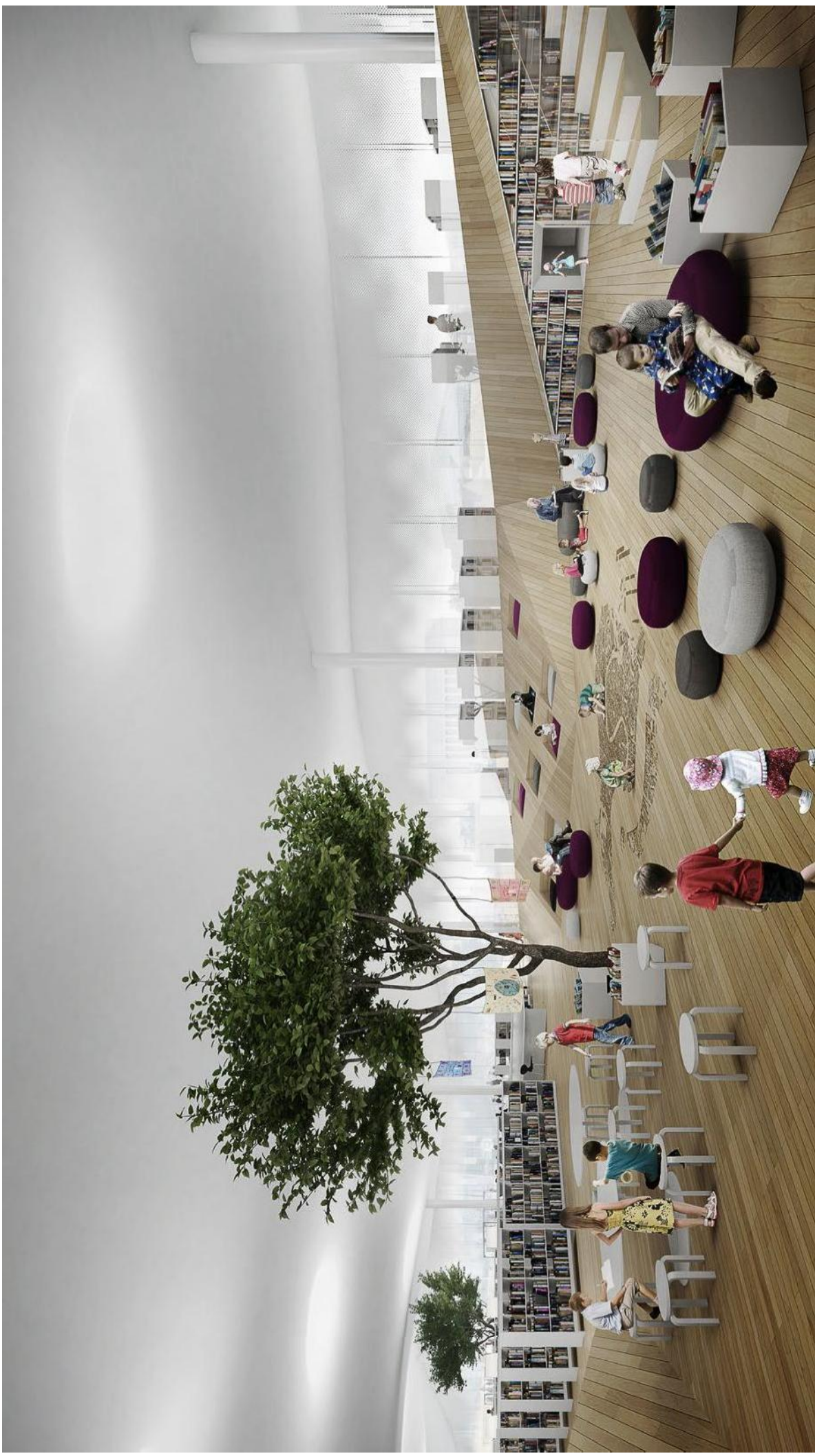

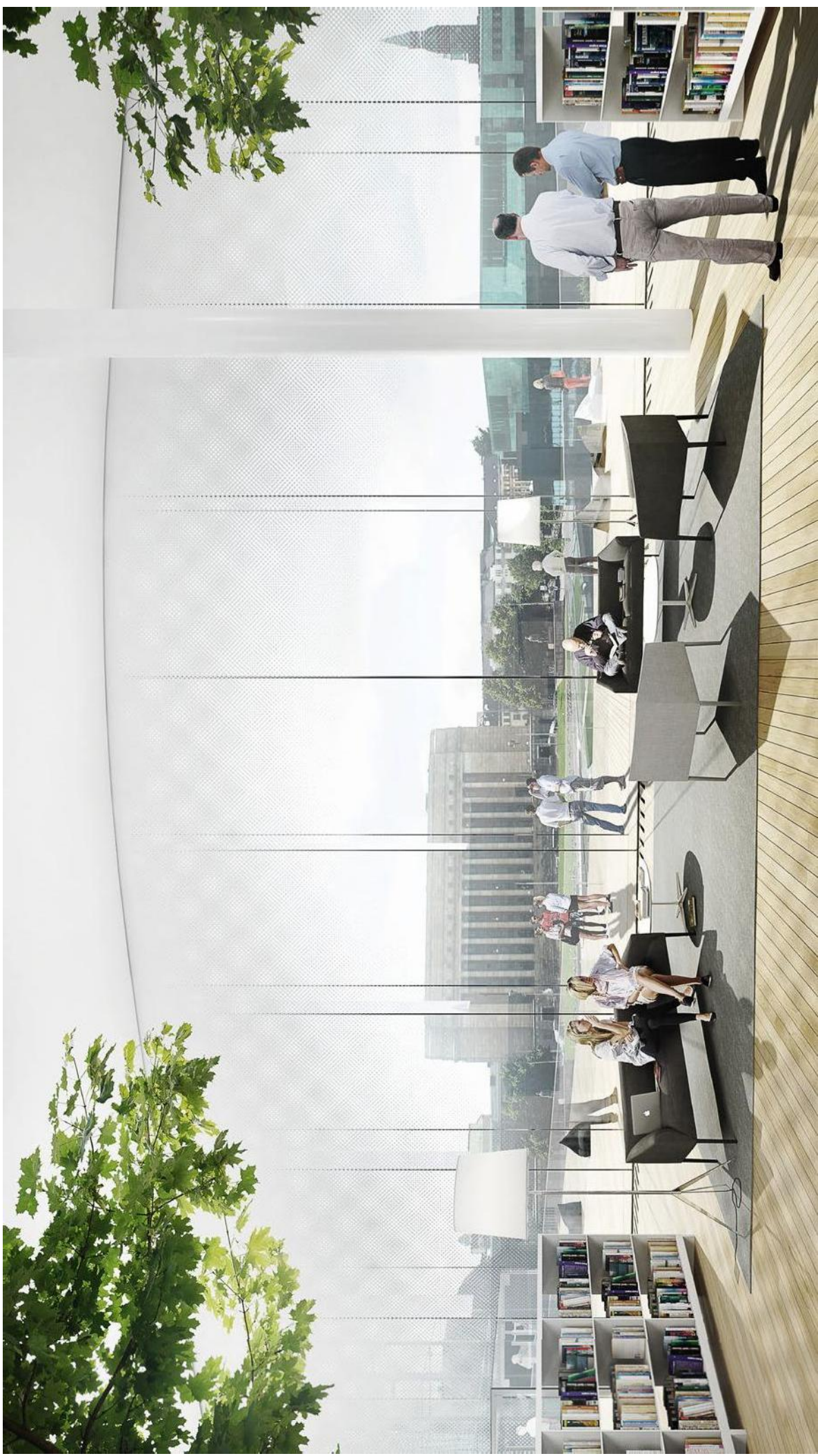

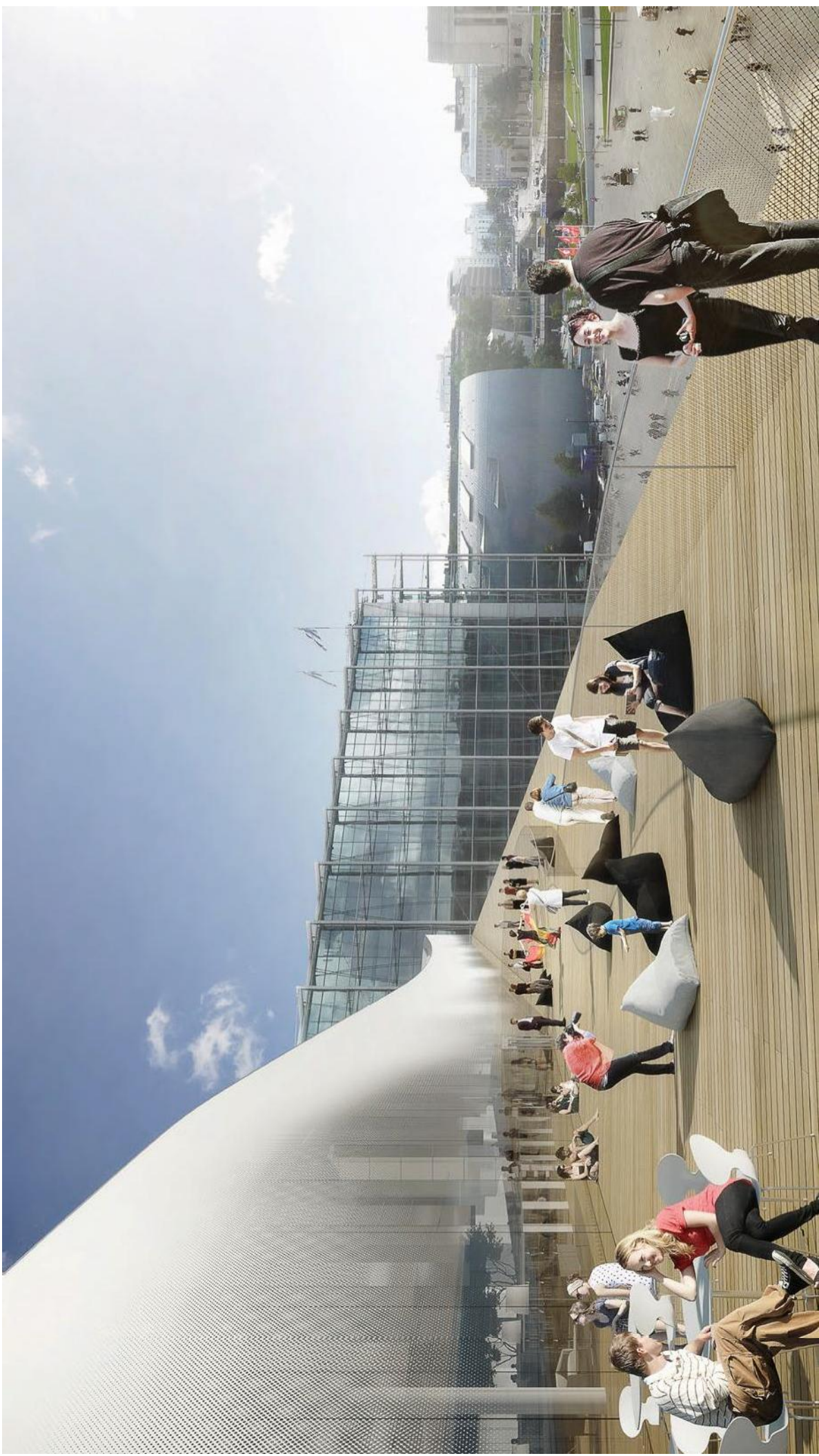

Keskustakirjasto: projektiaikataulu
Hankesuunnitelma 5.9.2014

